Бугун Тошкентда фестиваль бошланади

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 165 (1169) | 20 Август, чоршанба 1958 йил | Баҳоси 20 тийин

ФЕСТИВАЛЬ ФИЛЬМЛАРИДАН

Тошкент киностудияси ишлаб чиқарган «Ленин йўлланмаси билан» номли бадиий фильмидан кўриниш.

ФЕСТИВАЛЬ ФИЛЬМЛАРИДАН

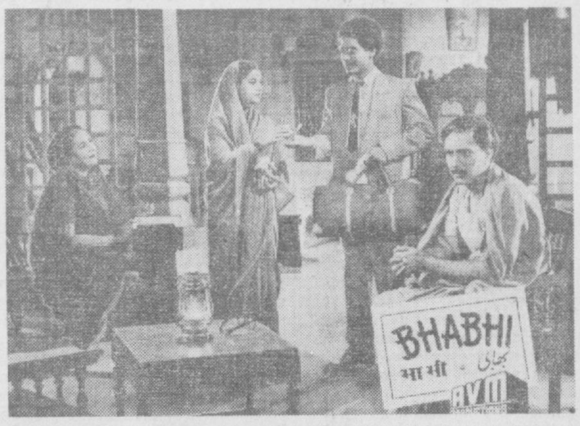

«Бхабхи» номли ҳинд бадиий фильмидан кўриниш.

Сўз фестиваль қатнашчиларига

Тинчлик ва дўстлик фестивали

ВАН ЯН
Хитой Халқ Республикаси делегациясининг бошлиғи

Тошкентда бўладиган кино фестиваль Хитой пойтахтида ўтказилган кино фильмлар ҳафтасига қараганда анча кенгроқ масштабда ўтказилади. Биз бу фестивалдан кўп нарсани кутамиз. Биз кино санъати арбоблари бир-бирларининг кинофильмларини кўришдан, фикр ва тажриба олишувдан кўп фойда олишларига шак-шубҳа қилмаймиз. Бу, халқлар ўртасида кўпроқ ҳамжиҳатлик бўлишига, турли мамлакатлардаги маданият арбоблари ўртасида дўстона муносабатларнинг мустаҳкамланишига ёрдам беради. Биз бир-биримиздан кўп нарсани ўрганиб олишимиз мумкин.

Халқаро вазият кескинлашган бир шароитда ўтказилаётган фестиваль икки қитъа халқларининг империализм ва мустамлакачиликка қарши олиб борилаётган курашдаги бирдамлигини намойиш қилиб кўрсатали ҳамда Осиё ва Африка халқларининг тинчлик ва озодлик йўлидаги ҳаракатида ижобий роль ўйнайди.

Фурсатдан фойдаланиб мен ўзбек ўртоқларимизга бизга кўрсатилган ғоят меҳмондўстлик учун миннатдорчилик билдиришни истайман.

Тинчлик ва дўстлик учрашуви

ДЮ ДОН ИН,
Корея Халқ Демократик Республикаси кинематографчилари делегациясининг бошлиғи

Осиё ва Африка халқларининг инсоният тарихидаги роли тобора ўсаётган ҳозирги шароитда икки қитъа кино санъати арбобларининг учрашуви ғоят катта аҳамиятга эга. Бу учрашув яна шунинг учун ҳам катта аҳамиятга эгадирки, мустамлакачиларнинг тинчликсевар араб халқларини қурол кучи билан қулликка тушириш йўлидаги уринишларига қаршилик кўрсатиш учун қитъаларимизнинг халқлари ҳозирги вақтда ўз кучларини янада жипслаштирмоқдалар.

Тошкентда бўладиган кинофестиваль кучларнинг янада кўпроқ тўпланишига, халқлар ўртасида ҳамжиҳатликнинг кучайишига ёрдам беради. Биз кино воситаси билан бир-биримизни сўзсиз яхши тушунамиз, кинода ҳар бир халқ ўз турмушини акс эттиради.

Бизнинг делегациямиз корейс халқининг тинч ҳаётга, бахт-саодатга, ўз мамлакатини қайта бирлаштиришга астойдил интилаётганлигини фильмлар орқали кўрсатиш учун фестивалга келди.

Халқлар бирдамлигининг намойиши

ФАМ ТУАН ХАНЬ
Вьетнам киностудияси директори

Осиё ва Африка халқлари кино санъатининг энг яхши асарлари кўрсатиладиган фестивалнинг очилишини биз сабрсизлик билан кутмоқдамиз. Ҳар биримиз шунга аминмизки, бу байрам ўз қатнашчиларининг қалбида бошқа мамлакатлар халқларига нисбатан дўстлик туйғуларини янада оширади.

Тошкент фестивалининг муҳим аҳамияти шундаки, бу фестивалда халқлари ҳали яқиндагина мустамлакачилар зулми остида бўлган мамлакатларнинг вакиллари қатнашадилар. Бундай учрашув кўп халқларнинг империалистлар ҳукмронлиги давридан мерос бўлиб қолган маданий қолоқлигига муваффақиятли суратда барҳам берилаётганлигини яққол кўрсатади.

Биз фестивалда мустамлакачиларга қарши мардона кураш олиб бораётган халқлар вакиллари билан шодлёна кўришамиз. Бизнинг қардошларча бирдамлигимиз, бизнинг бирлигимиз халқларнинг бахт-саодат, тараққиёт сари қилаётган ғолибона ҳаракатини тўхтата оладиган ҳеч қандай қора кучлар дунёда йўқ эканлигига гаровдир.

Миллий кино санъатини юксалтириш манфаатларини кўзлаб

Абубакир АБДИ
Индонезия делегациясининг аъзоси

Индонезия республикасининг кино ходимлари шунга аминдирларки, Осиё ва Африка мамлакатларининг Ўзбекистон пойтахтида ўтказилаётган кино фестивали шу фестивалда қатнашувчи ҳар бир миллатнинг санъатини ривожлантиришга ёрдам беради. Мен кинони фақат кўнгил очиш воситаси деб эмас, балки оммани ғоявий тарбиялаш воситаси деб ҳисоблайман. Шу нуқтаи назардан фестиваль жуда катта аҳамиятга эга бўлиши керак.

Фестиваль тамом бўлганидан кейин делегацияларнинг ўз фильмларини ўз мамлакатларига олиб кетмай, балки ўзлардаги янгиликларни бир-бирлари билан айрибошлашлари жуда маъқул бир ишдир. Бу эса ҳар бир мамлакатнинг миллий кино санъатини ривожлантиришга шубҳасиз, ёрдам беради.

Осиё ва Африка мамлакатларининг Тошкентда бўладиган кинофестивали

Фестивални ўтказиш Ташкилот комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Р. Ғ. ҒУЛОМОВ билан суҳбат

Осиё мамлакатларининг ўтган йил Хитой Халқ Республикасида бўлиб ўтган биринчи фестивалида 14 мамлакат делегациялари Декларация қабул қилиб, киносанъати кўриклари традицион бўлиб қолсин ва йил сайин турли мамлакатларда ўтказилсин, деб истак билдирган эдилар. Декларацияда фестивалларда қатнашиш учун Осиё мамлакатларинингина эмас, балки Африка қитъасидаги кино санъати арбобларини ҳам таклиф этиш зарурлиги таъкидланган эди. Совет кинематографчилари бу ташаббусни маъқулладилар ҳамда навбатдаги фестивални Ўзбекистон пойтахти — Тошкентда ўтказишни таклиф қилдилар.

Бугун Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатларининг традицион кинофестивали очилади. Бу фестивалда қатнашишга Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикаси, Вьетнам Демократик Республикаси, Япония, Цейлон, Таиланд, Покистон, Индонезия, Бирма, Тунис. Марокаш розилик билдирдилар. Совет Иттифоқидан Қозоғистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Арманистон, Тожикистон, Туркманистон, Грузия ва Ўзбекистон республикаларининг кино студиялари қатнашадилар.

Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалининг ташкил қилиниши СССРда халқлар ўртасида маданий алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш тўғрисида, уларнинг куч-ғайратини дўстлик ва бутун дунёда тинчлик учун курашга бирлаштириш тўғрисида кўп ва тинмай ғамхўрлик қилинаётганини кўрсатувчи яна бир ёрқин далилдир.

Тинчлик учун курашда санъатнинг роли ғоят катта. Санъат одамларга юксак, олижаноб идеяларни олиб келиши, уларни инсонпарварлик руҳида, бир-бирини ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаши лозим. Санъат турли халқларнинг ҳаёти, урф-одатлари билан кенг равишда танишишга ёрдам беради. Бу соҳада кинонинг хизмати айниқса катта. Кино энг ёрқин ва яққол санъат бўлиш билан бирга, энг кўп тарқалган ва томошабинлар кенг доираларига манзур бўлган энг оммавий санъатдир.

Шунинг учун ҳам биз Осиё ва Африка мамлакатлари халқларидан вакил бўлиб Тошкентга келаётган кинематография арбобларини, совет иттифоқчи республикаларидан келган киносанъати ходимларини — ҳурматли меҳмонларимизни хурсандлик билан табриклаймиз.

Тошкент фестивали Шарқдаги кўп мамлакатларнинг халқлари мустамлакачиликка қарши курашиш учун, ўз мамлакатларининг озодлиги ва миллий мустақиллигини ҳимоя қилиш учун ўз кучларини бирлаштираётган кунларда ўтказилмоқда. Биз Ливаннинг, Иорданиянинг ва Шарқдаги бошқа мамлакатларнинг вакилларини ҳам дўстлик сўзлари билан хурсанд бўлиб кутиб олган бўлур эдик. Лекин улар империалистларнинг агрессияси билан боғлиқ маълум воқеалар сабабли ўз фильмларини ва ўз делегатларини фестивалга юбора олмадилар.

Фестивалга тақдим этилган фильмлар ўз тематикаси жиҳатидан ҳам, мазмуни жиҳатидан ҳам хилма-хилдир. Биз бу фильмларни кўриш Шарқ киносанъатини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар билан чуқур танишишга ёрдам беради, деб ишонч билдирамиз. Фестивалда Корея «Биринчи йўл» ва «Жудоликда яшаб бўладими» деган фильмларни, Цейлон — «Конди», «Водини ўзгартириш», «Цейлон санъати ва қадимий архитектураси», Индонезия — «Туранг» ва «Таман Харапан», Таиланд — «Ака-укалар», Ҳиндистон — «Бхабхи», Покистон — «Паазбон» фильмларини кўрсатадилар. Совет кинематографияси «Ленин йўлланмаси билан» (Ўзбекистон), «Юксак мансаб» (Тожикистон), «Отар беваси» (Грузия), «Муз юрак қиссаси» (Қирғизистон), «Алоҳида топшириқ» (Туркманистон), «Узоқ қирғоқларда» (Озарбайжон), «Биринчи муҳаббат қўшиғи» (Арманистон) ва бошқа картиналарни тақдим этади. Бундан ташқари, фестивалда қатнашувчи мамлакатлар ҳужжатли фильмларни ҳам кўрсатадилар.

Низомда айтилганича, фестивалнинг асосий вазифаси Осиё ва Африка мамлакатлари киносанъати асарлари билан ўзаро танишишга ёрдам беришдан, халқлар ўртасида дўстлик ва маданий ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилишдан иборат. Биз аминмизки, бу фильмлардан ҳар қайсиси, фестивалда қатнашувчи ҳар бир мамлакат, бизга келган делегацияларнинг ҳар бир аъзоси фестиваль олдига қўйилган вазифани амалга ошириш ишига ўз ҳиссасини қўшади.

Озод ўзбек халқи қирқ йил мобайнида шундай катта йўл босиб ўтдики, илгариги шароитда бундай йўлни босиб ўтиш учун асрлар талаб қилинган бўлур эди. Республикада саводсизлик тугатилди, жуда кўп мактаблар, ўрта ва олий ўқув юртлари очилди, ўз халқ интеллигенцияси ўсиб чиқди. Бизнинг олимларимиз инсониятнинг бахт-саодати ва тараққиётига хизмат қилиши лозим бўлган фанни ривожлантириш ишига жиддий ҳисса қўшмоқдалар.

Бизда музика ва драма театрлари, миллий кинематография вужудга келтирилди ва муваффақият билан ишламоқда. Ўзбекистонда катта фабрикалар ва заводлар барпо қилинди, Совет Иттифоқининг асосий пахта базаси бўлган республикамизда мукаммал машиналар ишламоқда, яқиндагина кетмондан бошқа қуролни билмаган кишилар эндиликда шу мукаммал машиналарни бошқармоқдалар. Республиканинг ҳамма жойларида клублар, кутубхоналар, касалхона ва бошқа маданий муассасалар очилган.

Бизда азиз меҳмонларимизга кўрсатадиган кўп нарсаларимиз бор. Биз уларга фестивалдан бўш вақтларида ишчиларимиз, деҳқонларимиз ва интеллигенциямизнинг меҳнати ва ҳаёти билан, фан, маданият ва санъат арбобларининг ижодий фаолияти билан танишиш учун кенг имконият берамиз. Бу ҳам фестиваль мақсадларини амалга оширишга ёрдам беради.

Бизнинг халқимиз Осиё ва Африкадаги барча мамлакатларнинг халқларини чинакам дўстларча ҳурмат қилади, уларнинг ўз турмушларини ўзлари хоҳлаганларича қуриш ҳуқуқларини эътироф этади.

Киносанъати халқларнинг катта маънавий бойлиги. Дунёдаги халқларнинг ҳар қайсиси бутун инсоният маданиятини ривожлантиришга қимматли ҳисса қўшган.

Биз, кўп кишиларнинг, кўп авлодларнинг меҳнати билан асрлар бўйи тўпланган ана шу ҳамма бойликларнинг ворисларимиз. Биз ўтмишнинг маданий меросидан олдимизда турган вазифаларни ҳал этишда актив ёрдам берадиган ҳамма нарсани олишимиз ва ўтмишнинг жонли, прогрессив традицияларини авайлаб сақлаб, уларни ҳозирги авлоднинг тажрибаси билан бойитишимиз, ҳозирги маданият даражасига, инсоният талабларига жавоб берадиган янги сифатда, янгидан вужудга келтиришимиз лозим. Биз ўз дўстларимизнинг, дўстлик, тинчлик ва ҳамкорлик сингари юксак идеалларни амалга ошириш учун курашаётган халқларнинг кино санъати ана шундай бўлишини истаймиз.

Фестиваль ўн беш кун давом этади. Унинг ишида ўз фильмларини тақдим этган мамлакатларгина эмас, балки чет эл Шарқининг ўз киносанъатига эга бўлмаган мамлакатлардан келган жуда кўп меҳмонлар ҳам қатнашади.

Тошкент комитети Украина, Белоруссия, Молдавия, Литва, Латвия, Эстония, Москва ва Ленинград кино ходимлари делегацияларини фестивалга таклиф этди.

Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари азиз меҳмонларни хурсандлик билан кутиб олдилар. Улар меҳмонларга зўр ғамхўрлик қилмоқдалар. (ЎзТАГ).

Тошкент фестивали

(Экспромт)

Эрксеварлар азмидир,
Дўстлик, бирлик рамзидир —
Фестивалнинг байроғи!
Гулбаҳордай очилиб,
Йўлларда гул сочилиб,
Чорлар ҳаёт қучоғи.

Хитой, ҳиндлик меҳмонлар.
Мисрлик қадрдонлар
Тошкент фестивалида.
Бўлса ҳам йўллар йироқ,
Дилимиз яқин, бироқ!
Тошкент фестивалида.

Шарқ куйлари дилрабо,
Санъати оҳанграбо,
Муддао тинчлик ҳаёт...
Фестиваль — шодиёна,
Улуғ йўлда тарона,
Тинглар олам, коинот.

Ёнғин МИРЗА.

Дўстона алоқалар янада мустаҳкамланади

К. ЁРМАТОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти, Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Сталин мукофоти лауреати.

Биз ўтган йил Пекинда Осиё мамлакатлари кинофильмлари ҳафтасида иштирок этган эдик. Бу ҳафталикда 14 мамлакатнинг кинематографлари ўз асарларини намойиш қилдилар. Ҳафталикка иштирок этган кино арбоблари Декларация қабул қилдилар, навбатдаги учрашувни Совет Ўзбекистони пойтахти — Тошкентда ўтказишни лозим топдилар. Мана, ўша кунга ҳам етиб келдик.

Биз Ўзбекистон киноси ходимлари Осиё ва Африка мамлакатлари кинофильмлари фестивали даврида Корея, Мўғулистон, Хитой, Вьетнам, Ҳиндистон, Покистон, Бирма, Япония ва бошқа мамлакатлардаги ҳамкасбларимиз билан яна учрашамиз, дўстона ҳамкорликни кучайтирамиз, ижодий фикрларимиз билан ўртоқлашамиз, деб умид қиламиз. Бизда бунинг учун ҳамма асос, имконият ва шароитлар мавжуддир.

Биз чет эл шарқидаги бир қатор мамлакатлар билан маданий алоқаларни кундан-кунга ривожлантирмоқдамиз. Жумладан, Тошкент киностудияси ходимлари Ҳиндистондаги «Фильм малайя Прайват ЛТД» киностудияси ижодий коллективи билан ҳамкорликда машҳур Шарқ мутафаккири Бедилнинг «Комде ва Модан» поэмаси асосида кинофильм яратиш устида иш олиб бормоқдалар. Бу фильмнинг сценарийсини ёзишда Ш. Рашидов ва В. Виткович ўртоқлар иштирок этдилар. Мен шу фильмнинг режиссёрларидан бири бўлганим учун яқинда Ҳиндистонга бориб, Ҳинд киностудиясининг бошлиғи режиссёр Мукержи билан баъзи тайёргарлик ишларини кўриб келдим. Бу соҳадаги ишларимизни яна давом эттирамиз.

Тошкентда бугун очиладиган Осиё ва Африка мамлакатлари кинофильмлари фестивали юқоридаги каби дўстона ҳамкорликларни янада кучайтиришга хизмат қилишига аминмиз.

Кинофестивалга совғалар

И. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Тошкент Халқ хўжалик кенгашининг раиси.

Социализмнинг Шарқдаги машъали бўлиб қолган республикамиз пойтахти — Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатлари кинофильмларининг фестивали ўтказилиши катта маданий ҳамда сиёсий воқеадир. У дунё халқлари ўртасида дўстликнинг мустаҳкамланиши ва тинчликнинг барқарор бўлишига хизмат қилади.

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашига қарашли саноат корхоналари кинофестивални яхши ҳозирлик билан кутиб олдилар. Саноатчиларимиз фестиваль қатнашчилари, азиз меҳмонларимиз учун кўплаб турли-туман совғалар тайёрладилар.

Парфюмерия фабрикаси атр, упа, юқори сифатли совунлардан иборат совғалар тайёрлаб чиқармоқда. Тошкент тамаки фабрикаси эса магазинларга аъло сифатли папирос ва сигаретлар юбормоқда.

Тошкент вино заводи, шампань винолари заводи ва «Хладокомбинат» коллективлари тайёрлаган винолар, мороженое, чиройли этикеткали тортлар харидорларга жуда манзур бўлади.

Эгар-жабдуқ фабрикасида табиий, сунъий чармлардан аёллар ва болалар сумкаси, саквояж ва чиройли камарлар тайёрланмоқда. Тошкент ва Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарлари кўринишлари туширилган папкалар ҳамманинг дидига мос қилиб, нафис ишланган. Грампластинка заводи тайёрлаган 500 та комплект пластинкаларга ўзбек халқ мелодиялари ёзилган.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг маҳсулоти бўлган ўн минглаб чиройлик ястиқчалар, дуррача, дастрўмолча ва миллий гуллар билан безатилган бошқа совғалар ҳам шубҳасиз харидорларни хурсанд қилади.

Марҳамат, меҳмонлар

Т. ОДИЛОВ,
«Искра» кинотеатрининг директори.

Кинотеатримиз коллективи Осиё ва Африка мамлакатлари кинофильмлари фестивалининг Тошкентда ўтказилиши ва фестиваль фильмларидан айримлари бизнинг кинотеатримизда намойиш қилиниши ҳақидаги хабарни мамнуният билан кутиб олишди. Фестиваль меҳмонларини ва томошабинларни муносиб кутиб олиш учун ёзлик кинотеатрда катта тайёргарлик ишлари олиб бордик.

Кинотеатр залида 1650 жой ҳозирладик, фестивалнинг жюри аъзолари ўтирадиган махсус жойлар тайёрладик, пардаларни янгиладик. Меҳмон ва томошабинлар учун ҳамма қулайликлар вужудга келтирилди.

Кинофестиваль кунларида кинотеатримизда Озарбайжон ССРнинг «Узоқ соҳилларда», Арманистон ССРнинг «Шахсан маълум», Ўзбекистон ССРнинг «Ленин йўлланмаси билан», Туркманистон ССР нинг «Оила номуси» кинофильмлари, шунингдек чет эл бадиий фильмлари кўрсатилади. Кинотеатр хизматчилари 13 кун давомида фестиваль қатнашчилари ва томошабинлар хизматида бўлади. Ходимларимиз фестиваль кунлари маданий хизматни янада яхшилайдилар, дўстларимизни «Марҳамат, хуш келибсиз, азиз меҳмонлар!» деб кутиб оладилар.

Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалида қатнашиш учун турли мамлакатларнинг кино санъати арбоблари делегацияси Тошкентга келди. Суратларда: (чапдан ўнгга) 1. Люхуэ-Мин, Чжан-Ван, Ван Ян, Тянь Да-вей (Хитой). 2. Нгуен Нгок Чунг (Вьетнам), Рю Мен Чер, Дю Дон Ин (Корея), Фам Туан Хань, Хоанг ван Ханг (Вьетнам). 3. Биэдаблю Деман (Цейлон), Исқандер Вардойо, Абубакир Абди, Харёто, Басуки Зайлани (Индонезия).

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

Сўз фестиваль қатнашчиларига

Бирлик, дўстлик, ҳамжиҳатлик

И. А. ПИРЬЕВ,

Совет кино ходимлари союзи ташкилот комитетининг раиси, кинорежиссёр.

Икки катта қитъанинг кино санъати ходимлари маълум вақт давомида бир-бирларидан ажралган бўлиб, ўзаро кам алоқа қилар эдилар, фикр ва тажриба алмашиш камдан-кам уюштирилар эди. Тошкентда ўтказиладиган фестиваль эса бундай ҳолга хотима беради.

Техника жуда катта масофаларни қисқартиришга имкон бераётган ҳозирги тараққиёт асримизда маданий алоқа боғлаш, маънавий бойликларни айирбошлаш анча енгил бўлиб қолди. Баъзи бир масалаларда бизнинг қарашларимиз эҳтимол бир хил бўлмаса ҳам, биз бутун инсониятни ҳаяжонлантираётган проблемалар юзасидан — халқларнинг миллий мустақиллиги ва озодлиги, маданий, иқтисодий ва социал тараққиёт тўғрисидаги проблемалар юзасидан ҳамиша бир фикрга кела оламиз.

Ёзувчилар сингари кино санъати арбоблари ҳам ўз асарлари билан, ўз санъатларининг қудратли кучи билан халқларни бирлаштиришга, дўстликни мустаҳкамлашга ва ҳамжиҳатликни кучайтиришга даъват этмоқдалар. Мен ҳозирги фестивалнинг вазифаси Ғарб билан Шарқ кино санъатини бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйишдан иборат эмас, балки уларни бир-бирига янада кўпроқ яқинлаштиришдан, кино санъати арбоблари ўртасида тажриба ва муваффақиятлар билан мунтазам равишда алмашиб туриш тўғрисида бир битимга келишдан иборат деб ўйлайман. Бу вазифа инсониятга янги уруш хавфи таҳдид қилаётган, гоҳ у, гоҳ бу ерда ана шу хавф ўчоқлари пайдо бўлаётган ҳозирги вақтда айниқса муҳимдир. Менинг фикримча, кинематография ходимлари ўз асарлари билан халқаро кескинликни юмшатишга ёрдам бериш учун катта имкониятларга эгадирлар.

Совет халқи, совет кинематографчилари Осиё ва Африка мамлакатларининг ҳар бир янги фильмини зўр қизиқиш билан кутиб олмоқдалар. Хитой Халқ Республикаси, Ҳиндистон, Миср, Япония ва бошқа мамлакатларнинг фильмлари бизнинг экранларимизда зўр муваффақият билан намойиш қилинмоқда. Бу фильмлар бизга шу мамлакатлар билан танишиш, улардаги халқларнинг орзу ва интилишларини билиб олиш имкониятини беради. Бу фильмлар бизнинг томошабинларимизга, совет кино ходимларига манзур бўлмоқда.

Ишонч билан айтиш мумкинки, ҳозирги кинофестиваль унинг ҳамма қатнашчилари учун кўп жиҳатдан самарали бўлади. Совет кинематографчилари Осиё ва Африка мамлакатларининг кино санъати арбобларининг энг катта ижодий муваффақиятларга эришишларини чин кўнгилдан истайдилар, Тошкент фестивали қатнашчиларига муваффақиятлар тилайдилар.

Фестиваль бизни қимматли тажриба билан бойитади

Б. А. ЖАЙАМАНА,

Цейлон кино санъати ходимлари делегациясининг раҳбари.

Биз ўз ватанимизда бўлганимизда Совет Иттифоқи, Хитой, Япония ва бошқа мамлакатларнинг кинофильмлари тўғрисида етарлик кенг тасаввуримиз йўқ эди. Биз шу фильмлар билан танишиш учун бу ерга келдик. Фестивалда Осиё ва Африка мамлакатларининг режиссёрлари, артистлари, операторлари ва сценариячилари билан танишиш, улар билан маҳкам ижодий алоқа боғлаш имкониятига эга бўлишимизга хурсандмиз. Бу алоқалар халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг ривожланишига ёрдам беради.

Фестивалга тақдим этилган фильмларни кўриш бизга ўзимиз учун кўпгина қимматли нарсаларни билиб олиш, коллегаларимиздан уларнинг миллий кино санъатини ривожлантириш соҳасидаги тажрибасини ўрганиш имкониятини беради. Тошкентдаги учрашувлар Цейлон кинематографчиларининг янада ўсишига самарали таъсир кўрсатади.

Поль Робсон Тошкентда

«Поль Тошкентга келар экан», «Азиз дўстимиз Робсон меҳмон бўлиб келади» деган хабар Ўзбекистон пойтахтида яшин тезлигида тарқалди.

19 август кечаси аэропортга автомашиналар кетма-кет келиб турди. Вақт кеч бўлишига қарамай, бу ерга жуда кўп киши — маданият ва фан, адабиёт ва санъат арбоблари, ишчилар, хизматчилар, студентлар, Американинг атоқли ашулачиси ва жамоат арбоби Поль Робсоннинг номини халқлар тинчлиги ва дўст-

лиги учун кураш символи деб, инсониятнинг порлоқ идеалларига фидокорона хизмат қилиш символи деб билувчи юзлаб кишилар тўпланди. Кутиб олувчилар орасида Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг ва Ташқи ишлар министрлигининг, Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг, Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамиятининг масъул ходимлари, шаҳар жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, журналистлар бор эди.

Осиё ва Африка мамлакатларининг Тошкентда бўладиган халқаро кинофестивали қатнашчилари ва меҳмонлар ҳам республика пойтахтининг аҳолиси билан бирга аэродромга келдилар. Ҳамма ер юзидаги барча софдил кишиларга яқин бўлган азиз меҳмон тўғрисида гапиради. Робсоннинг хизматлари тўғрисида, унинг ажойиб таланти тўғрисида Совет Иттифоқи ва чет эл Шарқи халқларининг тилларида гапирадилар. Ҳаққоний равишда Шарқ дарвозаси деб аталувчи Тошкент аэропортида ҳар хил миллатдаги кишилар ҳеч қачон шу шонли кундагидек кўп бўлган эмас эди. Поль Робсонни кутиб олиш ҳамма қитъалардаги халқлар дўстлигининг ўзига хос намойишига айланди.

Самолёт келадиган вақт яқинлашади. Ҳамма уни сабрсизлик билан кутади. Осмонда самолёт лайнерининг чироғлари пайдо бўлади. Орадан бир неча минут ўтганда ҳаво гиганти «ТУ-104» самолёти ерга қўниб вокзал биносига яқинлашади. Самолётга зина қўйилади. Поль Робсон прожектор нурлари билан ёритилган самолётдан чиқади. Ҳамма уни қизғин табрик садолари билан кутиб олади. Поль Робсон мамлакатимизга бундан аввал келганида қандай бўлса, ҳозир ҳам худди шундай. Бахт-саодат ва озодлик йўлидаги кўп йиллик кураш унинг қудратли иродасини бука олмаган, унинг юзини қаритолмаган. Поль гулдурос қарсакларга жавобан табассум билан, қўлини баланд кўтариб ҳаммани табриклайди.

Робсоннинг рафиқаси, унинг содиқ дўсти ва курашдаги сафдоши, Американинг машҳур жамоат арбоби Эсланда Робсон ҳам у билан бирга келди.

Поль самолётдан ерга тушиши биланоқ дўстларнинг қучоғига кириб қолади. Ўзбекистон жамоатчилигининг вакиллари у билан қардошларча самимий кўришадилар, уларнинг кўплари Робсонни биринчи марта кўрсалар ҳам, лекин кўп йиллардан бери танийдилар. Меҳмонларнинг қучоғи гулларга тўлади. Овация тўхтовсиз давом этади.

ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИЛАРИ ТОШКЕНТГА КЕЛМОҚДА

Ўзбекистон пойтахти Осиё ва Африка мамлакатларининг кинофестивали қатнашчиларини самимий кутиб олмоқда.

Индонезия Республикаси кино ходимлари делегацияси Тошкентга келди. Делегацияга Индонезия Информация министрлигининг бош секретари, давлат киностудиясининг директори Харьото жаноблари бошчилик қилмоқда. Делегация составида Индонезиянинг «Қишлоқ қизлари», «Заҳарланган кўнгил», «Соло дарёси» ва бошқа фильмларидан маълум бўлган киноартист Басуки Жайлан жаноблари, шунингдек Индонезия кино ходимлари касаба союзининг вакили Александр Вардойо жаноблари бор.

Фестивалга Цейлон кино ходимлари делегациясининг раҳбари, кўпгина фильмларнинг директори, режиссёр ва киноартист Б. А. Жайамана жаноблари ҳам келди. Цейлон делегацияси фестивалда яқинда чиқарилган «Жунгли қизи» фильмини кўрсатади. Бу фильмнинг сценарийсини делегация бошлиғи ёзган. Фильмда бош ролни сценарий автори ижро этади.

Кинофестиваль қатнашчиларининг келиши давом этмоқда.

(ЎзТАГ).

* * *

Шу кунларда пойтахт саноат корхоналари коллективлари Улуғ Октябрнинг 41 йиллигини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдираётирлар. Тошкентдаги пайпоқ-трикотаж фабрикасининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари йиллик планни муддатидан илгари бажариш ҳамда аҳолига пландан ташқари хилма-хил кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Суратда: фабрика пайпоқ цехининг илғор ишчиси Шура Пшеничникова иш устида.

Ж. Ваҳобов фотоси.

* * *

Рақамлар кетидан қувиб...

Агар сиз «Узбексельмаш» заводининг раҳбарларидан қишлоқ хўжалиги машиналари ва уларга запас қисмлар қандай тайёрланаётганлиги тўғрисида сўраб қолсангиз, улар ғоз туришиб, ваъзхонлик қилишади:

— Нимасини айтасиз, 1958 йилда ҳаммаси бўлиб 6813 минг сўмлик запас қисмлар тайёрлаб, МТС ва РТСларга жўнатишимиз керак эди. Ҳозирнинг ўзидаёқ 6050 минг сўмлик запас қисмлар ишлаб чиқариб, йиллик планни 90 процентдан ошириб юбордик. Ишимиз чакки эмас. Яна 5-10 кундан сўнг йиллик планни қотириб ташлаймиз...

Корхона маъмурияти ҳамда партия ташкилотининг раҳбарлари юқоридаги рақамлар тўғрисида ҳар қанча дабдаба билан гапирсалар-да ҳақиқий аҳволни синчиклаб текширган киши бу гапларнинг таги мустаҳкам эмаслигига дарҳол ишонч ҳосил қилади.

Улар юқоридаги рақамлар атрофида ўралиб қолиб, запас қисмлар ишлаб чиқариш бўйича берилган заказларнинг қандай бажарилаётганлиги билан ишлари бўлмаётир. Борди-ю, сиз завод раҳбарларига номенклатура бўйича белгиланган запас қисмларнинг ҳаммаси ишлаб чиқарилаётирми, деган саволни берсангиз, улар ўзларини қаерга қўйишни билмай қоладилар. Негаки фактлар бу масалада уларни дабдабали гапиртиришга йўл қўймайди...

Шу йилнинг биринчи кварталида корхона коллективи план бўйича чигит сеялкалари учун ҳаммаси бўлиб 335 минг сўмлик запас қисмлар ишлаб чиқариши керак эди. Ишчилар ва инженер-техник ходимлар ғайрат ва ташаббус кўрсатиб, 3 миллион 900 минг сўмлик запас қисмлар ишлаб чиқаришга муваффақ бўлган эдилар. Завод маъмурияти ва партия ташкилоти коллектив эришган ана шу ютуқлар олдида эсанкираб қолдилар. Ўша кварталда кўпгина цех коллективларига пул мукофотлари ҳамда қимматли совғалар берилди. Бундан ҳамма хурсанд бўлди. Қишлоқ хўжалиги ходимлари ҳам «дўстларимиз бундан кейин, ғўза парваришининг долзарб кунларида янада яхшироқ ишласалар керак» деган умидда эдилар. Афсуски, завод раҳбарлари колхозчи дўстларимизнинг ишончини оқламадилар. Негаки, заводда иккинчи ва учинчи кварталнинг бошларига келиб, пахта машиналарига запас қисмлар ишлаб чиқариш кескин пасайиб кетди, номенклатурада белгиланган ишлаб чиқариш плани кетма-кет бажарилмади. Иккинчи квартал бошларидан завод коллективи ОУН-4-6 маркали пуркагич-чанглагич машиналарига запас қисмлар ишлаб чиқаришга киришган эди. Лекин запас қисмларнинг ана шу муҳим тури юзасидан берилган топшириқ ойма-ой бажарилмаётир.

ОУН-4-6 машиналарининг запас қисмларини ишлаб чиқариш биринчи механика-йиғув цехи коллективига топширилган. Цех бошлиғи ўртоқ Поляк июль ойида олдинги ойларда ишлаб чиқарилмаган запас қисмларни ҳам тўла етказиб бериш мажбуриятини олди. Лекин цех бошлиғи коллектив олдида берган ваъдаси устидан чиқолмади. Уялмай-нетмай «цехимизнинг асосий кўрсаткичи запас қисмлар ишлаб чиқариш эмас, биз чанглагич-пуркагичларни кўп ишлаб чиқарсак, бас, шу билан план бажарилади», дейди. Ана сизга цех бошлиғининг муҳим ишга бўлган муносабати. Ўртоқ Поляк колхоз ва совхоз далаларида кичкинагина, арзимаган битта запас қисми йўқлиги учун бутун бошлиқ машинанинг бекор туриб қолаётганлигини наҳотки тушунмаса?

1-цех коллективи июль ойининг ўзида чанглагич-пуркагич машиналар учун 215 минг сўмлик запас қисмлар ишлаб чиқариши керак эди. Бироқ цех ҳаммаси бўлиб 35 минг сўмлик маҳсулот жўнатди. Шу йилнинг учинчи квартали бошларида республикамизнинг МТС ва РТСларидан, колхоз ва совхозларидан заводга запас қисмларнинг 55 тури бўйича заказ берилган эди. Аммо ҳозирга қадар ана шу заказларнинг фақат 29 туригина ишлаб чиқарилаётир.

Юқорида айтиб ўтганимиздек, пахта далаларида жуда кўп чанглагич-пуркагич машиналари запас қисмлар етишмаслигидан ишламай бекор турибди. Завод планда белгиланганига кўра июль ойида ОУН-103 маркали чанглагич-пуркагичлар учун 150 дона ўнг томон цилиндрлари ишлаб чиқариши ҳамда жўнатиши керак эди. Аммо 5 августга қадар ана шу деталларнинг фақат 40 тасигина тайёрланди. Шунингдек 2-кварталда ОУН-001 машиналарга 400 та ползункалар ишлаб чиқарилиши лозим бўлгани ҳолда, атиги 12 дона запас қисм ишлаб чиқарилган ва у ҳам ўз вақтида жўнатилмаган.

Бундан ташқари тайёрланаётган запас қисмларнинг сифати ҳам талабга жавоб бермайди. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик министрлиги ана шу масалада завод маъмуриятига бир неча марта хат ёзди. Афсуски, корхона раҳбарлари бу масалага ҳамон панжа орасидан қараб келаётирлар.

Заводнинг ишлаб чиқариш кенгашларида запас қисмларни номенклатура бўйича тўла етказиб бериш ҳақида жуда кўп гап бўлади. Мажлисда, ҳар галдагидек, ўртоқ Поляк «бугун-эрта ишни жадаллаштирамиз» деб яна ваъда беради. Завод маъмурияти ва партия ташкилоти эса унинг ваъдасидан қаноат ҳосил қилиб қўяқолади. Белгиланган график қандай бажарилаяпти, запас қисмлар номенклатура бўйича ишлаб чиқарилаяптими, йўқми буниси билан ҳеч ким қизиқмаётир.

Республика пахтакорлари мамлакатга 3 миллион тонна пахта етказиб бериш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг қишлоқ хўжалиги машиналарига ҳамда запас қисмларга бўлган эҳтиёжларини тўла қондириш учун курашиш керак. Бироқ, бу муҳим масала «Узбексельмаш» заводининг вақтинча директорлик вазифасини бажарувчи Лабор, бош инженери Шульга ҳамда 1-цех бошлиғи Поляк ўртоқлар эътиборидан четда қолаётир.

«Фрунзевец» ва «Тошкент ҳақиқати» газета редакцияларининг коллектив корреспонденти.

Ёш корхонанинг илғорлари

Чирчиқ шаҳридаги қаттиқ қотишмалар заводининг коллективи ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаштириш, меҳнатни тўғри ташкил этиш натижасида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 7 ойлик планини 110,5 процент бажардилар. Корхона ишчилари маҳсулот таннархини камайтиришда ҳам анчагина ютуқларни қўлга киритдилар.

Завод цехлари ва участкалари ўртасида социалистик мусобақа кундан-кун қизиб бораётир. Ўртоқ Станислав Галашкевич бошчилигидаги 2-участка коллективи ишлаб чиқаришга илғор технологияни кенг жорий қилиши натижасида смена топшириқларини муттасил ошириб бажармоқда. У қотишмаларнинг сифатли эритилишини таъминлаб, корхона техника-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Фрезеровщик Ю. Неъматов, токарь О. Кочнев, электриклардан В. Журавлев ва Л. Гамалин ўртоқлар ўзларининг фидокорона меҳнати ҳамда кўпгина рационализаторлик ва ихтирочилик таклифлари билан шуҳрат қозонаётирлар.

Яқинда корхонанинг 2-цехи ишга туширилди. Бу цехда яқиндагина ўрта мактабни ва олий ўқув юртларини тамомлаб келган комсомол-ёшлар ишламоқдалар.

В. ПРИШЧЕПА.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ПУХТА ТАЙЁРЛАНАЙЛИК!

Техникумда янги ўқув йили тараддуди

Олий ва ўрта ўқув юртларига кириш имтиҳонлари қизғин ўтказилаётган шу кунларда Тошкент темир йўл электромеханика техникумининг коридорлари, аудиториялари йигит-қизлар билан гавжум. Ёшлар танлаган ихтисосларини эгаллаш учун дастлабки қадамни дадил ташладилар.

Техникумда тепловоз хўжалиги, темир йўл автоматикаси ва телемеханика соҳалари бўйича мутахассислар тайёрланади.

Бу йил техникумда кириш имтиҳонлари яхши тайёргарлик билан бошланди. Айниқса математикадан ўтказиладиган имтиҳонга кирувчилар учун катта қулайликлар туғдирилди. Математика ўқитувчиси ўртоқ А. И. Чумаков кирувчилар билан 20 соат консультация ўтказди. Бу тадбир ўқишни бундан 2-3 йил аввал тамомлаган ва эндиликда ишлаб чиқаришдан келган ёшларнинг имтиҳондан юқори баҳо билан ўтишларига катта ёрдам берди. 7-синфни тугаллаган 120 йигит-қиз имтиҳондан муваффақиятли ўтди. 10-синфни тамомлаган ёшлар охирги имтиҳонларни топширмоқдалар.

Шунингдек, техникумнинг кечки ва сиртқи бўлимларига студентлар қабул қилиш ишлари ҳам қизғин давом этаётир.

— Сиртқи бўлимга кирувчилардан имтиҳон олиш учун жойларга ўқитувчиларимизни юбормоқдамиз,—дейди техникум директори ўртоқ Р. Г. Хочиев,—математика ўқитувчиси Н. В. Филимонова ва рус тили ўқитувчиси Т. Н. Богданова ўртоқлар Қўқон, Урсатьевск станцияларига жўнаб кетдилар.

Сиртқи бўлимни тугаллаган студентлар 4 йил мобайнида 13 мутахассисликдан хоҳлаганларини эгаллаб чиқадилар. Ҳозир 500 га яқин киши ўқимоқда. Бу йил яна 160 киши қабул қилинади. Техникумни тамомлаган мутахассислар иттифоқимизнинг ҳамма станцияларида хизмат қилаоладилар. Жумладан, бу йил техникумни битирган студентлар Оренбург, Узоқ Шарқ, Томск, Омск томонларига ишга жўнаб кетдилар.

Техникумда янги ўқув йилига пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Ўқув корпуслари, машғулот хоналари ремонтдан чиқарилди. Бундан ташқари техникум территориясида пайвандлаш устахонаси қурилмоқда. Бу ерда таълим оладиган ҳар бир студент биринчи ўқув йилининг ўзида токарлик, слесарлик, пайвандчилик, электромонтёрлик сингари бир неча касбни пухта эгаллаб олади. Бунинг учун техникумда ҳамма шароит бор. Яхши жиҳозланган устахона, лаборатория ва электротехника кабинетлари студентлар хизматида. Студентларнинг темир йўлни бошқаришни ўрганиб олишлари учун тажриба темир йўллари қурилган. Хуллас, бу ерда ёшлар ҳам илм оладилар, ҳам ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўладилар.

Техникум коллективи янги ўқув йилига ҳар томонлама пухта тайёрланмоқда.

И. ПАРСЕГОВА.
Ф. УСМОНОВА.

Мактаблар янги ўқув йилига тайёр

Оққўрғон районидаги 2, 4, 10, 13, 16-мактаблар сифатли ремонтдан чиқарилди. Бу мактабларни ремонт қилишда район жамоатчилиги, колхоз ва совхозлар катта ёрдам бердилар. Мактаб ўқувчилари учун янги дарсликлар ва ўқув қуроллари тахт қилиб қўйилди. Шунингдек ўқитувчиларнинг уйлари ремонт қилинди, мактаблар қишки ўтин-кўмир билан таъминланди.

М. ОЙДИНОВ.

Ёшлар меҳнат қучоғида

Бу йил колхозимиз далалари ўспирин қизлар билан яна ҳам яшнаб кетди. Қишлоғимиздаги 27-ўрта мактабни тугаллаган кўпчилик ёшлар қадрдон колхоз қучоғида завқли меҳнатни бошлаб юбордилар. Шу кунларда Калинин районидаги «Сталин номли колхознинг қайси участкасига борманг фидокорона меҳнат қилаётган ёшларни кўрасиз. Мана Карим Саломов бошлиқ 12 бригада. Бу ерда миришкор сувчи ҳам, табелчи ҳам етуклик аттестат эгаларидан.

Сабзавот экинларининг ҳамма турларини меҳр билан парвариш қилаётган деҳқонлар орасида ҳам ёшлар кўп. Улар ўз устларида қунт билан ишлаб, билимларини ҳам бойитаётирлар. Жумладан Наби Саидов, Сунnат Жўраев ва бошқалар Тошкент Қишлоқ хўжалик институтининг сиртқи бўлимида ўқишни давом эттираётирлар.

М. ОРТИҚОВ.

Бизга ёзадилар

НАМУНАЛИ КИТОБ МАГАЗИНИ

Орджоникидзе районидаги Луначарск посёлкасига жойлашган китоб магазини аҳолига яхши маданий хизмат қилмоқда. Сотувчи Ҳабиб Алихўжаев харидорлар билан самимий муомалада бўлиб, уларга керакли китобларни топиб бермоқда. Китоб савдоси яхши йўлга қўйилганлиги сабабли магазин планини 110-120 процентга етказиб бажармоқда.

Т. Мирходиев.

КОЛХОЗ КУТУБХОНАСИДА

Янгийўл районидаги «XIX партсъезд» колхозидаги кутубхона хизматидан қишлоқ хўжалиги артели аъзолари мамнун. Кутубхона колхозчиларнинг севимли жойига айланган. Бу ерда турли китобларни топиш мумкин. Стол устида турли газета-журналларнинг янги сонлари, брошюралар бор. Кутубхона мудири Муҳиба Иноғамова китобхонларга яхши хизмат қилади.

С. Тўлаганова.

Физика терминлари ҳақида баъзи мулоҳазалар

Кейинги йилларда совет физика фани мисли кўрилмаган даражада ривожланиб, оламшумул ютуқларга эришди. Бунга дунёда биринчи марта Совет Иттифоқида ядро энергиясидан тинчлик мақсадида фойдаланилиши, баллистик ракета ва сунъий йўлдошларнинг учирилиши мисол бўла олади. Республикамизда икки академия, илмий-техника комитети, ўнлаб илмий муассасаларнинг ишлаб туриши, Ядро физикаси институти ҳамда Ўрта Осиё Геофизика институтининг очилиши, Ўзбекистон интеллигенцияси ҳамда республика инженер-техник ходимлари ва новаторлари биринчи съездларининг ўтказилиши катта аҳамиятга эга бўлди. Фан-техниканинг тараққиёти, инженер-техник кадрларнинг кўпайиши ўз навбатида янги-янги терминларнинг вужудга келишига сабаб бўлди. Бу терминлар илмий адабиётда, матбуотда кенг қўлланилмоқда.

Лекин шу вақтга қадар ўзбек тилида мукаммал политехник терминлар луғати уёқда турсин, тўлиқ физик терминлар луғатининг бўлмаслиги ачинарли бир ҳолдир. Ваҳоланки ўрта мактаб ўқувчилари, олий ўқув юртларининг студентлари, педагоглар, таржимонлар, матбуот ходимлари шундай терминологик луғатга катта эҳтиёж сезадилар.

Бир неча русча-ўзбекча физик терминлар луғати нашр қилинган. Булар орасида М. Д. Ягудаев ва Р. Х. Маллинлар томонидан тузилиб, 1952 йили проект тариқасида нашр қилинган луғат анча дурустдир. Бу авторларнинг кўп йиллик меҳнати самараси бўлиб, олдинги терминлар луғатидан фақат ҳажми билангина эмас, балки сифати жиҳатидан ҳам катта фарқ қилади. Унда эски луғатларда учровчи тушунилиши қийин бўлган араб-форс терминлари ва асли мазмунига тўғри келмаган ўзбек терминлари ўрнига маъносини тўла ифодаловчи ўзбек ҳамда совет интернационал терминлари ишлатилган.

Шуни ҳам айтиб ўтиш кераккй, эски физик терминлар луғатида бир қанча хато ва англашилмовчиликлар бўлса ҳам, улар ўз даврида катта роль ўйнаб, ҳозирги терминлар луғатининг вужудга келишига замин яратди, ўзбек тилида ёзилган ва бошқа тиллардан таржима қилинган ўрта ва олий мактаблар учун физика дарсликлари яратишда ижобий роль ўйнади.

М. Д. Ягудаев ва Р. Х. Маллинлар томонидан проект тариқасида тузилган «Физик терминлар луғати» ҳам камчиликлардан холи эмас. Бу луғатнинг проекти эълон қилинганига 6 йилдан ошган бўлса ҳам, унинг иккинчи нашри босилиб чиқмади. Ҳатто мазкур проект жамоатчилик муҳокамасига ҳам қўйилмади. Бу соҳага бағишланган мақолаларда ҳам терминлар луғатининг камчиликлари тўғри очиб берилмайди. Масалан, Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги органи «Совет мактаби» журналининг 1957 йил 12 сонидаги А. Самиғжонов мақоласини олиб кўрайлик.

Мақола автори ҳозир қўлланилаётган физик терминлар, Улуғ Октябрь социалистик революциясидан то шу кунгача ўзбек тилида ўрта ва олий мактаблар учун нашр қилинган физика дарсликларидаги терминлар устида тўхтаб, уларни анализ қилиб, хато ва камчиликларини очишга уринади. Бу муҳим, оғир иш бўлиб, кўп вақт текширишни талаб қилади.

Ўртоқ Самиғжонов араб тили ва унинг графикасидан дуруст маълумоти бўлмагани ҳолда ўзбек тилидаги арабча физика терминларини анализ қилади. Лекин уларнинг кўпини бузиб нотўғри ёзади. Масалан, «моеъ» (суюқлиқ)ни «маиғ», «мувaллидулҳумуза» (кислород)ни «муаллидулмо» деб атайди, ваҳоланки «муаллидулмо» водород деган маънони билдиради. Бундай чалкашликлар мақолада яна учрайди. Бундан авторнинг ёзилганларни тўғри кўчирмаганлиги кўриниб турибди.

Дарслик ва терминлар луғатини юзаки текширган мақола автори эътиборсизлик билан қараб, китоб автори ва таржимонлар ҳолига кулади-ю, ўзи олган мисолларини ҳам тўғри кўчира олмайди. Масалан, Самиғжонов В. А. Михельсоннинг «Физика» китоби таржимасида тўғри ёзилган «зона, магнит, спектр, статика» терминларини «зана, магнет, успектор, стафтика» тарзида бузиб ёзади-да, таржимонга туҳмат қилади.

Михельсон «Физика» китобининг таржимасида «теплоёмкость»ни «иссиқлик сиғими» дейиш ўрнига «теплоёмкость» ҳолича қолган, «луч»—«нур» ўрнига «шуъла» деб олинган, «стижение газов» иборасини «газларни суюлтириш» деб қўяқолмай, «ғозларнинг қайнаши» деб олинган. Бундай қўпол хатоликлар С. А. Арцибишевнинг «Физика курси» китоби таржимасида ҳам кўплаб учрайди. Танқидчи эса уларга эътибор ҳам қилмайди.

А. Самиғжонов ўз мақоласида М. Д. Ягудаев ва Р. Х. Маллин томонидан тузилган «Физик терминлар луғати»ни текшириб, ундаги бир терминнинг бир неча хил, ёки бир неча терминларнинг бир хил айтилишига қарши чиқиб, ўзи баъзи терминларни бошқа терминлар билан алмаштириш орқали «қўшалоқ» терминлар ҳосил қилади. «Весомость» (тортилувчанлик)ни «салмоқ» билан ифодаламоқчи бўлади. «Салмоқ» сўзи қардош қозоқ тилида «оғирлик»ни англатади. Бизнингча «тортувчанлик» маъно жиҳатидан анча тўғридир.

Терминлар луғати билан чуқур танишмаган танқидчи китобда бор бўлган «захват», «энергия» (175-бет), «распад» (124-бет) терминларини йўқ дейди, лекин шундан кейин юқорида айтиб ўтилган «распад» сўзи терминлар луғатида нотўғри таржима қилинган деб фикр юритади.

Умуман олганда мақолада мантиқий изчиллик йўқ.

Ўртоқ Самиғжонов терминлар луғатига ҳар бир термин учун изоҳ берилиши кераклигини талаб қилади. Бундан кўринадики, у термин, луғат ва изоҳли луғатларни бир-бирлдан ажрата олмайди.

Мақола автори терминлар луғатининг асосий камчилигини топаолмаган. Ваҳоланки физик терминлар луғатида «плавкий, соударение, отбор» сингари жуда кўп зарур терминлар тушириб қолдирилгандир.

Физикага оид янги китоблар таржимасида ҳам русча-ўзбекча физик терминлар луғатига риоя қилмаслик ҳоллари кўп учрайди.

А. В. Пёришкин, В. В. Крауклис томонидан ёзилган «Физика курси» китобининг биринчи қисми таржимасида ҳам терминлар нотўғри талқин этилади. Масалан, «покой» (тинчлик) «тинчлик ҳолат», «реакция витекающей струи» ибораси «тизиллама жараён реакцияси» деб таржима қилинган. «Физик терминлар луғати» бўйича «чиқувчи оқим реакцияси» дейилса тўғриpоқ бўлар эди. Шунингдек «величина» сўзи баъзи жойда «катталик» ва баъзан «қиймат» дейилган, «неподвижное» (қўзғолмас) сўзи «ҳаракатсиз» (не движущийся) деб таржима қилинган. А. В. Пёришкин «Физика курси» китоби учинчи қисмининг таржимасида «излучение» (нурлаш) сўзи баъзи ерда «тарқалиш», баъзисида эса «сочиш» дейилган, «цепная ядерная реакция» ибораси эса «ядро узлуксиз реакцияси» дейилган, аслида «ядро занжир реакцияси» деб олиш маъқулдир.

1952 йилда чиққан «Русча ўзбекча физик терминлар луғати»ни тузатиб, ўзбек тилида ҳақиқий физик терминлар луғатини яратиш вақти келди. Бунинг учун республикамизда терминология комитети тузиш ва бунга мутахассисларни жалб қилиш зарурдир. Шу билан бирга таржима ва техникага оид адабиётларда бу терминлар луғатига тўла риоя қилиш лозим. Тўлиқ русча-ўзбекча луғат яратишда бу масалага алоҳида эътибор бериш керак. Бундан ташқари техника билимларининг кенг ёйилишини назарга олиб, ўзбек тилида босилиб чиққан биология, география, зоология ва химия терминлари изоҳли луғатлари каби яқин кунларда физика терминлари изоҳли луғатини ҳам нашр қилишга киришиш мақсадга мувофиқдир. Бунда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институти ташкилотчи марказ бўлмоғи лозим.

Ф. ЗИКРИЛЛАЕВ,
Ўрта Осиё Политехника институти физика кафедрасининг старший ўқитувчиси.

Андижонлик пахтакорлар аниқлаган камчиликларни тезда тугатиб, барча майдонларда мўл ҳосил тўплайлик!

Суратда: 1. Мусобақадош Андижон область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзоларидан бир группаси Октябрь районидаги Калинин номли колхоз ғўзаларини текшириб кўрмоқдалар. 2. Тошкент область пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзолари Андижон область Олтинкўл районидаги «Коммуна» колхозининг ғўзаларини кўздан кечирмоқдалар.

Р. Шамсутдинов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Булар албатта ўз аҳдларининг уддасидан чиқадилар

Биз далага етиб келганимизда вақт пешиндан оққан эди. Совхоз ишчилари тушки дам олишдан сўнг, бирин-кетин пахтазорга томон кетаётган экан. Биз ҳам шулар билан биргаликда совхоз далаларига томон йўл олдик. Ҳа демай пахтазорда иш қизиб кетди. Сочларини чамбарак қилиб боғлаб олган қизлар, улар билан бир қаторда йигитлар ғўза қатор ораларини кетмон чопиғи қила бошладилар, механизаторлар эса ўз агрегатларини дадиллик билан бошқариб, ғўзани узунасига культивация қилишга киришдилар. Бу биринчи бўлимнинг ўртоқ Маҳмуджон Азаматов бригадасига қарашли пахта далалари эди. Бригада ишчилари 70 гектар ерда ғўза ўстирмоқдалар. Улар ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олганлар. Биз ана шу юксак мажбуриятни бажариш йўлида қандай ишлар қилинаётганлиги билан қизиқдик. Ҳақиқатан ҳам бу ерда мўл ҳосил учун кураш қизитиб юборилган. Ҳар туп ғўзада 5-6 тадан бўлиқ кўсак бор. Бригада ишчилари бундай ютуққа эришиш учун озмунча меҳнат қилмадилар. Барча майдондаги ғўзалар ҳозиргача 6 марта узунасига, 5 марта кўндалангига культивациядан чиқарилибди. Озиқлантириш, суғориш ишлари ҳам сифатли бажариляпти. Совхоз бўйича биринчилар қатори чеканкани тамомлаганлар ҳам шу бригада ишчилари. Бригадада звеноларaро социалистик мусобақа кучайтириб юборилган. Мусобақада Х. Умаров звеноси ишчилари олдинда бормоқдалар. Бу звено 20 гектар пахта майдонига эга. Ғўза парвариши соҳасидаги ишлар барча агротехника қоидаларига қатъий риоя қилинган ҳолда ўтказилаётганлиги туфайли ҳосил мўл бўлаяпти. Бунда сувчи А. Пўлатовнинг хизмати каттадир. У, ғўзани кечасию-кундузи қондириб суғормоқда.

Бўлимнинг ўртоқ Зарифа Убайдуллаева бошлиқ комсомол-ёшлар бригадасида ҳам иш қизғин. Ёшлар пахта йиғим-терими бошлангунга қадар ғўза парвариши суръатини бўшаштирмасликка аҳд қилганлар. Шу мақсадда барча ишчи кучлари ва техника дала ишларига сафарбар қилинган. Моҳир универсалчи Мўмин Баратовнинг номини бу ердагилар тез-тез тилга олиб турадилар. Негаки, у илғор универсалчилардан ҳисобланади. Мўмин Баратов бригадада 40 центнердан ҳосил етиштириш учун олиб борилаётган курашга муносиб ҳисса қўшиш учун курашиб, ҳозирга қадар 1000 гектардан ортиқ ердаги ғўзани культивациядан чиқарди. Йўлдош Абдуллаев, Раҳим Сафаров ва Жаббор Мустафоевлар ҳам совхознинг моҳир механизаторларидандир. Улар мўл ҳосил тақдири ҳал қилинаётган ҳозирги кунларда ҳам юксак унум билан ишлаб, ривожланишдан орқада қолаётган ғўзаларни олдинги ғўзалар қаторига етказиб олишда бошқаларга намуна кўрсатиб ишламоқдалар.

«Пискент» совхозининг ўртоқ М. Қосимов бошлиқ 1- бўлим ишчилари 1060 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштиришга сўз берганлар. Бўлим далаларини айланиб, ишчилар, механизаторлар билан суҳбатлашсангиз, ҳақиқатан ҳам юксак мажбуриятга яраша иш қилинаётганлигини ҳис қиласиз. Булар, албатта, ўз аҳдларининг уддасидан чиқадилар.

Н. БЕКНАЗАРОВ.

Янгийўлда ғўзанинг ҳосил тўплаши қониқарсиз

Янгийўл — Тошкент областининг энг йирик пахтакор районларидан ҳисобланади. Район пахтакорлари бу йил мамлакатга 40 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан юксак мажбурият олганлар. Вазифанинг муҳимлигига тушунган бир қатор илғорлар, пахта усталари ғўза парваришини август ойида ҳам қизғин давом эттириб, ҳар бир туп ғўзада мажбуриятни қоплайдиган миқдорда ҳосил етиштиришга эришаётирлар. Энгельс номли колхозда авжи паст, ҳосили етарли бўлмаган ғўзалар алоҳида парвариш қилиниб узунаси ва кўндалангига трактор билан культивация қилинмоқда. Колхозда асосий куч, моддий техника воситалари дала ишларига сафарбар этилган. Колхоз аъзолари ҳар бир туп ғўзанинг ҳосилдор бўлишига эришиш, пахтанинг эрта очилишини таъминлаш тадбирларини кўраётирлар.

Фрунзе номли колхознинг ўртоқ Т. Қарашаев бошлиқ бригадаси аъзоларининг ҳосилга-ҳосил қўшиш юзасидан олиб бораётган кураши ҳам мақташга сазовордир. Бригадада 118 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашилаётир. Ғўза тобида суғорилиб, сифатли парвариш қилинмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар бир туп ғўзада 8-9 тадан бўлиқ кўсак етилган.

Карл Маркс номли колхознинг Т. Турдиқулов, Сталин номли колхознинг М. Хожибоев ўртоқлар бошлиқ бригадалари аъзолари ҳам ғўза парваришини Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг 30 июль қарори асосида ўтказиб, социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада юқори ҳосил етиштираётирлар.

Лекин райондаги кўпчилик колхоз, бригадаларда ғўзанинг ривожи ва ҳосил тўплаши ҳозирги талаблар даражасида эмас. Ҳосилнинг асосий қисми августда тўпланаётган бу йилги шароитда ғўза парвариши анча бўшаштириб юборилган. Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг Тошкент областининг колхоз ва совхозларида ғўза қониқарсиз парвариш қилинаётганлиги ҳақидаги қарорида кўрсатилган камчиликлар мусобақадош Андижон области пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси томонидан ҳам қайд қилинмоқда. Мусобақадошлар — Олтинкўл районидаги Калинин номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Ашуров, Қўрғонтепа район қишлоқ хўжалик инспекциясининг бошлиғи Н. Рижков ўртоқлар колхозларда ғўзаларнинг аҳволига танқидий назар билан баҳо берилмаётганлиги ҳамда ғўзанинг талаби ҳисобга олиниб суғорилмаганидан ғовлатиб юборилгани, бунинг натижасида шона, тугунчалар тўкилиши юз берганини айтдилар. Баъзи колхозларда ғўзанинг бўйи, кўкига қараб хулоса чиқариш каби бепарволик ва мағрурланиш кайфияти бор. Бир қатор колхозлар, бригадаларда эса ғўза парвариши тўхтатиб қўйилган.

Масалан, Фрунзе номли колхознинг ўртоқ М. Алчўрозов бошлиқ бригадасида шундай хатога йўл қўйилган. 25 гектар майдондаги ғўза ортиқча суғорилганидан ҳаддан ташқари ғовлаб кетган, чеканка ўтказилмаган, ғўзанинг ён шохлари чилпилмасдан қолдириб кетилган. Ўртоқ У. Жумақулов бошлиқ бригадада эса қатор оралари бир марта культивация қилинган-у, ғўза сув талаб бўлмагани ҳолда қайта-қайта суғорилган.

«XIX партсъезд», Карл Маркс номли колхозларнинг О. Қўрғонов, Т. Умурзоқов ўртоқлар бошлиқ бригада далаларида сувдан нотўғри фойдаланиш кайфияти юз берган. Айрим карталардаги ғўзалар кўллатиб суғорилгани ҳолда, бошқа бир картадаги ғўзалар қониб сув ичмаган, қовжираб ҳосилига путур етган.

Райондаги колхозларда авжи паст, ҳосили кам ғўзалар бир неча юз гектарни ташкил этади. Бундай участкаларда чопиқ, трактор культивациясини бемалол давом эттириш мумкин. Шунга қарамасдан ғўзаларни кўндалангига ва узунасига культивация қилиш аллақачоноқ тўхтатиб қўйилган. Ваҳоланки, райондаги колхозларда техника, от культиваторлари етарли. Шундай экан, колхоз правлениелари август ойининг ҳар бир куни, ҳар бир соатидан унумли фойдаланиб, ғўза парваришини қизғин давом эттириш билан ҳосилга-ҳосил қўшишлари керак.

Колхозларнинг анчагина ердаги ғўзаларига ўргимчаккана ва кўсак қурти тушган. Бу ҳашаротлар ҳосилга жиддий зарар етказмоқда. Колхозларнинг раҳбарлари ғўзанинг бу хавфли душманига қарши курашни ҳар тарафлама кучайтириб, битта ҳам кўсакнинг нобуд бўлишига йўл қўймасликлари зарур.

Меҳмонлар Ленин номли, Сталин номли, «Коммунизм» ва бошқа колхозларда ҳам ҳашаротларга қарши кураш кучайтирилмаганини аниқладилар ва бунинг олдини олиш учун зарур маслаҳатлар бердилар.

Мусобақадошлар ҳосили кам ғўзаларни барги орқали озиқлантиришда самолётдангина эмас, ОДН, қўл аппаратларидан кенг фойдаланиш, кунлик, беш кунлик, ўн кунлик графикларни ғўла бажариб, ғўза парваришидаги қолоқликни қисқа муддат ичида бартараф қилиш зарурлигини айтдилар.

А. ОЛТМИШЕВ, З. ҚУРТНЕЗИРОВ, Ш. КУЗАНБОЕВ, «Коммунист», «Тошкент ҳақиқати» ва «Янгийўл» газеталарининг рейд бригадаси.

Янги ерда мўл ҳосил етиштираётганлар

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ҳайдар Жумабоев раислик қилаётган Сирдарё районидаги «Правда» колхози бундан икки йил муқаддам янги ерларда ташкил этилган эди. Колхоз аъзолари янги ўзлаштирилган ерларни «оқ олтин» конига айлантириш йўлида фидокорона меҳнат қилдилар. Механизаторлар ҳам колхозчилар билан ҳамкорликда ишлаб, мўл ҳосил етиштириш ишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар.

Колхозда бу йил экин майдони янги ерлар ҳисобига бирмунча кенгайтирилган. Пахтакорлар 400 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштириш учун курашиб, ҳозиргача барча майдондаги ғўзани 3 марта кўндалангига, 6 марта узунасига культивациядан чиқардилар. Шунингдек ғўза 3 марта қондириб суғорилиб, 4 марта маҳаллий ва минерал ўғит аралашмаси билан озиқлантирилди. Шу кунларда ривожланишдан орқада қолган айрим карталардаги ғўзаларга шарбат суви оқизилаётир.

Колхознинг Ленин орденли ўртоқ Раҳмат Эролов бошлиқ бригада аъзолари ғўза парваришида яхши натижаларга эришмоқдалар. Бригада 67 гектар пахта майдонига эга. Ҳар гектар ердан 32 центнердан ҳосил топшириш мажбурияти олинган. Колхозчилар бу мажбуриятни ортиғи билан бажариш учун ғўза парваришини намунали ўтказмоқдалар. Культивация, суғориш, чопиқ ишлари бир-бирига боғлаб олиб борилаётганлиги туфайли мўл ҳосил тўпланмоқда. Ҳар туп ғўзада 7-8 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

Колхоз правлениеси, партия ташкилоти далада ишлаётганларнинг унумли меҳнат қилиши учун барча қулайликларни яратиб берган.

Колхозчилар барча имкониятлардан фойдаланиб, мўл ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

АГРОНОМ МАСЛАҲАТИ

Кўсак қуртини йўқотайлик

Кўсак қурти пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг энг ашаддий душманидир. Бу заракунанда бутун вегетация даврида камида уч марта урчиб кўпаяди. Кўсак қурти одатда ғўза энди ҳосил тўплай бошлаган даврда пайдо бўлади. Ҳар бир кўсак қуртининг капалаги ўсимликнинг юқори қисмларига 800 тадан тортиб то 1500 тагача тухум қўйиши мумкин. Тухум қўйилгач, 2—3 кундан сўнг қуртлар пайдо бўлади.

Бу қуртлар биринчи ва иккинчи ёшга ўтган даврда ғўзанинг юқори шохларидаги баргларига ўрмалаб чиқишга ҳаракат қилади. Уч ёшга киргач, ғўза шонасига, гул ва ҳосил тугунчаларига ўта бошлайди ва шу тариқа ҳосилнинг катта бир қисмига зарар етказади.

Текшириш натижасида шу нарса аниқланганки, ҳар бир кўсак қурти ўз ҳаёти даврида (25—30 кун давомида) 15 тадан тортиб 20 тагача ҳосил элементларини йўқ қилиб юборади. 50-70 процент ҳосилни камайтиради.

Бу йилги об-ҳаво иқлим шароити кўсак қуртининг кўплаб тарқалишига имкон берди. Ҳозирги пайтда бу зараркунанда иккинчи туллаш насл даврини ўтаяпти. Текшириш катта-катта майдонлардаги ғўзалар кўсак қурти билан зарарланганлигини кўрсатмоқда. 10-12 кундан кейин кўсак қуртининг учинчи туллаш ва кўплаб тарқалиш даври бошланиши кутилади.

Кўсак қуртининг учинчи тўллаши, айниқса хавфлидир. Чунки, бу даврда у етилиб қолган, пишай деб турган кўсакларга зарар етказади.

Демак, вазифа — ҳосилнинг нобуд қилинишига йўл қўймаслик учун ҳозирги пайтда бутун куч ва воситаларни жалб қилиб, кўсак қуртини йўқотиш, уни ҳамма ерда қириб ташлашга эришишдан иборат. Бу соҳада авиация, трактор, от ва қўл аппаратларидан кенг фойдаланишни йўлга қўйиш лозим. Ҳозирги пайтда кўсак қуртига қарши курашишда 10 процентли ДДТ (агар у бўлмаса беш ярим процентли ДДТ препаратидан фойдаланиш мумкин) ёки 12 процентли дуст гексохлоран препаратларидан фойдаланиб, ғўзани чанглатиш яхши натижалар беради.

Кўсак қуртига қарши курашдаги методлардан яна бири ғўзанинг уст қисмига кунжара унига ўн ёки беш ярим процентли ДДТ дуст дорисини аралаштириб сепишдан иборат. Бунинг учун ҳар юз килограмм кунжара унига 10-15 килограмм дуст ДДТ аралаштирилади. Шу йўсунда тайёрланган аралашмани катта ёшдаги кўсак қуртлари тарқалган майдонларга сепиш, айниқса, яхши натижа беради.

Шунингдек ғўзани самолёт ёрдамида барги орқали озиқлантириш билан бир йўла зараркунандаларга қарши дори сепишни ҳам олиб бориш тавсия қилинади. Бунда ҳар юз литр фосфор дорисига 7 килограмм 30 процентли ДДТ дуст препарати қўшилади. Бу суюқлик бир гектарга етади. Шуни ҳисобга олиш керакки, бу усулда дори сепиш ғўзаси ҳаддан ташқари ўсиб кетмаган майдонлардагина яхши натижа беради. Ғўзаси ўсуқ, қаторларини бекитиб қўйган участкаларда эса кўсак қуртига қарши курашишнинг энг яхши методи пуркашдир. Бу иш эрталаб ёки кечқурунлари салқин туша бошлаганидан кейин ўтказилади. Пуркаш даврида бир гектар ердаги ғўзага камида 25-30 килограмм ўн процентли ДДТ дусти ёки 12 процентли гексохлоран сарф қилиниши зарур. Яъни ҳар гектар ерга 40-50 килограмм аралашма сарф қилинади.

Колхозлар, совхозлар қисқа вақт ичида бутун имкониятларини ишга солиб, кўсак қурти билан зарарланган далаларни тозалашга киришишлари лозим. Шуни унутмаслик керакки, кўсак қурти тезда қириб ташланмаса, қисқа вақт ичида ҳосилга жиддий зарар етказади. Шунинг учун кўсак қурти билан зарарланган далалардаги ғўзани август ойининг охирлари — сентябрнинг бошларида (4-5 кун ичида), яъни уларнинг капалаги кўплаб тарқаладиган даврда яна бир бор дорилаш керак. Ғўзани барги орқали озиқлантириш билан банд бўлмаган самолётлар дарҳол кўсак қуртига қарши курашиш ишига жалб қилиниши лозим.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ашаддий душманини қириб ташлашда колхозчилар ва совхоз ишчиларининг активлигини янада ошириш талаб қилинади.

Комсомол ташкилотлари қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашишни кучайтириб юборишга мактаб ўқувчиларини жалб қилишлари лозим. Ғўзаси ҳашаротлар билан зарарланган майдонларга дори сепишда самолёт ёки трактор аппаратларидан фойдаланиш мумкин бўлмаган жойларда пионерлар қўл билан кўсак қуртларини териб олиб, қириб ташлашлари лозим.

А. НАГАИБЕКОВ, агроном-энтимолог.

Юксак мақсад йўлида

Мўл пахта ҳосили етиштириб эл бойлигига бойлик қўшаётган, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлаётганлар ким?

Жумагул ўрта мактабни битириб қўлига етуклик аттестати олганда ўз-ўзига ана шундай савол берди. Шунда унинг кўз олдига туғишганидай яқин кўрувчи, колхознинг илғор бригада бошлиғи Жупар опа келди.

— Жупар опанинг бригадасида ишласам қандай бўлардим,— ўйлади у.— Институтга меҳнат стажига эга бўлган ёшларни биринчи навбатда қабул қилишлари ҳам бечиз бўлмаса керак. Агар мен ҳам «оқ олтин» учун бошланган умумхалқ курашига ўз ҳиссамни қўша олсам — буни ўн йил давомида жонажон мактабим қучоғида олган билимларимнинг дастлабки натижаси деб билардим...

Жумагул Жўлибоева ҳозир Чиноз район «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозидаги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жупарой Умарова бошлиқ бригаданинг аъзоси. Шу кунларда бригаданинг барча майдонида ғўзалар бир текис ривожланиб, мўл ҳосил тўпланмоқда. У бригада аъзолари билан бирликда ҳар гектар ердан 40 центнердан «оқ олтин» ҳосили етиштириш мақсадида ғўзаларни иккинчи марта чеканка қилиб чиқди.

Меҳнатсевар Жумагул тез кунда фақат тажрибали пахтакорларгина биладиган ғўза парваришининг энг нозик томонларини ҳам эгаллаб олди. Шунинг учун ҳам Жупар опа унга ғўза суғоришни юклади. Жумагул бригаданинг кекса аъзоси, миришкор сувчи Эргаш ота билан бирликда бригадага бириктирилган 60 гектар ердаги ғўзаларни 4 марта қондириб суғорди. Жумагул ўзига топширилган вазифани доимо белгиланганидан зиёда қилиб бажаради. Шу туфайли ҳам у бригада аъзоларининг ҳурматига сазовор бўлмоқда.

Жумагул ва унинг дугоналари бригадага дастлаб ишга келган кунда бригада бошлиғи Жупар опа:

— Халқимизда, аввал ўз ҳамкасбларингга ёқасан, сўнг элга таниласан, деган мақол бор,— деган эди у,— бу кўпроқ сиз ёшларга тегишли. Сизлар ўрта мактабни битириб бригадамизга биринчи бўлиб келгансизлар. Колхоз правлениеси билан маслаҳатлашиб, ўз устларингда ишлашларинг учун имконият яратиб берамиз. 2—3 йилдан сўнг Тошкентга, институтга бориб ўқишларинг учун қўлимиздан келадиган ёрдамни аямаймиз.

Суратда: ўртоқ Ж. Жўлибоева.

М. Устабобоев фотоси.

ҚЎЙЧИЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ ОЛДИДАН

Қўйчиликни янада ривожлантирамиз

Сўнгги йилларда қўйчиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор бериб, бу соҳада бирмунча яхши кўрсаткичларга эришдик. Қўйлар сонини илгариги бир ярим мингтадан 2 минг 300 бошга кўпайтирдик. Лекин бу ҳали кам. Чунки бизда 1956-1957 йилларда етиштириладиган умумий гўшт маҳсулотининг 75 проценти қўй гўшти ҳисобига тайёрланган эди. Шунинг учун ҳам қўйлар сонини кескин кўпайтира олмадик. Эндиликда чўчқачилик ва паррандачилик ҳисобига кўплаб гўшт маҳсулоти етиштирилаётган бир пайтда, қўйлар сонини кўпайтириш имконияти туғилди. Биз 1959 йилда қўйларнинг умумий сонини яна минг бошга кўпайтирамиз. Биз бу йил пландаги 22 тонна қўй гўшти ўрнига 27 тонна етиштирдик. Колхозчиларнинг меҳнат кунларига ҳам қўй гўшти тақсим қилмоқчимиз. Ҳар юз бош совлиқдан 92 тадан соғлом қўзи олиб, белгиланган планни ортиғи билан бажардик.

Колхозимизда бир неча йиллардан бери жун тайёрлаш плани бажарилмай келарди. Бунга қўйларни кўплаб гўштга топширилиб юборилиши, зоотехника қоидаларига риоя қилиб боқилмаслиги сабаб бўларди. Бу йил ҳар бир қўйдан бир килограмму 800 грамм сифатли жун қирқиб олиш мажбуриятини олганмиз. Бу юксак мажбуриятни бажарамиз, деб бемалол айта оламиз. Ўтган йили, ҳар бир қўйдан бир килограмм 200 граммдан жун қирқиб олган бўлсак, бу йилнинг ўтган ойларида, яъни биринчи қирқим давридаёқ, ҳар бир қўйдан бир килограмм 100 граммдан сифатли жун қирқиб олдик. Иккинчи қирқимда ҳам ҳар бир қўйдан бир килограммдан кам жун олмаймиз.

Бу йилдан бошлаб майин жунли қўйларни кўпайтиришга киришдик. Ҳозирда 75 та майин жунли қўйимиз бор. Шулардан 35 таси совлиқ. Биз бу қўйларни зоотехника қоидаларига тўла амал қилган ҳолда боқаяпмиз. Қўйлар ҳар ойда бир марта кролин аралаштирилган сувга, ҳар 15 кунда эса дарё сувига чўмилтирилади.

Қўйчиликни ривожлантиришда чўпонларнинг роли ҳам бениҳоя катта, албатта. Ҳар бири 600 тадан қўйни боқаётган Ўрозбой Аҳмедов, Хўжан Чалабоевларнинг қилаётган ишлари мақтовга сазовордир. Ўрозбой Аҳмедов бу йил ўз боқимидаги 200 совлиқдан 210 та соғлом қўзи олди.

Бизда чўпонларнинг унумли ишлаши учун барча маданий-маиший шароитлар яратилган.

Биз қўйчиликдан бу йил 400 минг сўм даромад қилишни мўлжаллаяпмиз. Барча чўпонлар, чорвадорларимизнинг диққат-эътибори қўйларни семиртиб боқишга, мўлжалдаги жунни қирқиб олишга қаратилган.

Бу йил об-ҳаво шароити ем-хашакнинг жуда сероб бўлишига имкон берди. Бу имкониятдан фойдаланиб, 1800 гектар ердаги пичанни ўриб олиб, ғарамлаб қўйдик. 600 тонна ўрнига 800 тонна пичан тайёрланди. Бу яйловларимиздаги қўйлар учун 2-3 йилга етадиган қишлик озиқдир. Бундан ташқари Келес массивидаги қўйларга едириш учун 15 тонна шелуха, 10 тонна кунжара юбордик. Хуллас, қўйлар учун мустаҳкам ем-хашак базасини яратиб қўйдик.

Шу кунларда биз иккинчи жун қирқимига тайёргарлик кўрмоқдамиз. Колхозимиз қўйчилари шу йил август ойининг охирларида бўладиган қўйчилик ходимлари кенгашини меҳнат соҳасида янги ютуқларни қўлга киритиш билан кутиб олишга ҳаракат қилаётирлар.

М. МАЪМУРОВ,
Калинин районидаги С. Раҳимов номли колхоз раиси.

Келес массиви. Калинин районидаги «Гулистон» колхозининг қўйлари боқилаётган яйлов. Суратда: (чапдан) чўпон Ҳ. Элбеков, ферма мудири И. Нуртоев ва старший зоотехник С. Оқилов ўртоқлар қўйларни текшириб кўрмоқдалар.

В. Салов фотоси.

Қўйларнинг сони кўпайиб, зоти яхшиланмоқда

Тошкент районидаги Ленин номли колхозда кейинги йилларда жамоат чорвачилиги тез суръатлар билан ривожланмоқда. Колхозда қўйчилик соҳасида қўлга киритилаётган ютуқлар ҳам чакки эмас. Ҳозир қишлоқ хўжалик артелининг 7385 бош қўйи бор. Бу план бўйича 1958 йил учун белгиланганидан 1385 бош кўп. Колхознинг қўйлари Келес массивидаги серўт яйловларда боқилаётир.

Колхозда қўйларнинг зотини яхшилаб, уларни кўп жун ва кўп гўшт берадиган қўйларга айлантириш соҳасида ҳам зарур тадбирлар кўрилмоқда. 1957 йилда чўпон Одамбек Ўрозбоев отарига 25 бош меринос зотли қўйлар келтирилиб, совлиқлар урчитилган эди. Ана шу тадбир туфайли отарда қўзи олиш плани 1958 йилда 103 процентга етказиб бажарилди. Қўйчиликда эришилган ана шу каби муваффақиятлар учун кекса чўпон Одамбек ота яқинда Иттифоқ ҳукумати томонидан «Шавкатли меҳнати учун» медали билан тақдирланди. Мукофот отани янги ютуқларга илҳомлантирмоқда. Яқинда яна колхозга 50 бош меринос зотли қўчқорлар келтирилди. Яна 50 бош яхши зотли қоракўл қўчқори сотиб олиш мўлжалланмоқда. Ана шу йўл билан колхоздаги қўйларнинг ҳаммасини яқин келгусида сержун ва қоракўл берадиган зотли қўйларга айлантириш кўзда тутилади. Бундан ташқари ҳозир 3 минг бош қўзи оналаридан ажратилиб боқилмоқда. Бу тадбир совлиқлардан кўп жун қирқиб олишни ва уларнинг ориқлаб кетмаслигини таъминлайди.

Қўйчилик соҳасида эришилган муваффақиятлар ем-хашакнинг мўл-кўллиги туфайлидир. Бу йил ҳам қиш мавсуми учун пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Келес массивида 2300 тонна пичан ўриб, ғарам қилиб қўйилди. Бу пландагидан 800 тонна ортиқдир. Шунингдек, 300 гектар ердаги буғдойдан чиққан сомон ҳам қишда қўйларга берилади.

Колхознинг ўз касбини севувчи, меҳнатсевар чўпонлари қўйчиликни ривожлантириш учун астойдил курашмоқдалар. Мустафо Одамбеков, Абил Мустаев, Ислом Ширинбоев каби 30 дан ортиқ чўпон ўз отарларидаги қўйларни яхши парвариш қилмоқдалар.

Колхоз чорвадорлари қўйчиларнинг кенгашини муносиб кутиб олиш учун иккинчи жун қирқиш, совлиқларни урчитиш ва қишга тайёргарлик кўриш ишларини қизитиб юбордилар.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Сўзи билан иши бир чорвадорлар

Сталин номли колхозда чорвачиликни ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини оширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу йил колхоздаги сигирлар сони 118 бошга етди. Улар яхши парвариш қилиниб, тўйимли озуқалар билан боқилаётганлиги туфайли соғиб олинаётган сут миқдори кўпаймоқда. Шу йилнинг олти ойи мобайнида колхозда 153030 литр, ёки ҳар бир бош сигирдан ўртача 1370 килограммдан сут соғиб олинди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча кўп.

Колхознинг илғор сут соғувчиси Ойша Бўриева ўз ҳамкасблари ўртасида катта обрўга эга. У ҳар бош сигирдан 3000 литрдан сут соғиб олиш мажбуриятини олган. Бу ишчан аёл ҳозирда ҳар бош сигирдан 1500 литрдан ошириб сут соғиб олди. З. Аҳмедова, В. Холмуҳамедовалар ҳам О. Бўриеванинг илғор тажрибасини ўрганиб, ҳар бош сигирдан кунига 10-12 литрдан сут соғиб олмоқдалар.

Тошкент районидаги бу колхоз чорвадорлари қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлаш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар. Колхозда бу йил 120 бош сигир сиғадиган, тўла механизациялаштирилган типовой молхона ва янги чўчқахона қурилди, 100 бош бузоқ сиғадиган бино яқинда битказилади. Колхознинг ем-хашак тайёрловчи бригада аъзолари ҳозирнинг ўзидаёқ 2-3 йилга етадиган ем-хашак жамғариб қўйдилар. Чорва маҳсулотлари етиштиришда унумли меҳнат қилаётган бу кишиларнинг сўзи билан ишлари бир.

Гулчеҳра НУРУЛЛАЕВА.

СОЦИАЛИЗМ ҚУРАЁТГАН МАМЛАКАТЛАРДА

Чехословакия Республикаси. Клемент Готвальд номидаги Краловополь машинасозлик заводи химия саноати корхоналари учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқармоқда. Суратда: тайёр асбоб-ускуналарни ортиш пайти.

АЛБАНИЯДА ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Албан бинокорлари сўнгги ўн йил ичида 20 дан ортиқ йирик фабрика ва завод, бир қанча гидроэлектростанция қурдилар, Пойтахтни Дуррес, Эльбасан ва мамлакатнинг бошқа шаҳарлари билан боғлайдиган дастлабки темир йўл магистралларини ўтказдилар. Эльбасан ва Влора водийларида ирригация каналлари қурилди. Шимолий Албанияда тоғлар орқали тош йўллар қурилди. Албания харитасида янги шаҳарлар ва ишчи посёлкалари — Шеррин, Рогжина, Узбериш, Бультиза ва бошқа кўп шаҳарлар ва посёлкалар пайдо бўлди.

Тиранадаги тўқимачилик комбинати ва Маликдаги қанд заводи Албаниянинг фахридир. Бу корхоналар албан бинокорлари томонидан Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган. Бу иккала корхона Албаниянинг газлама ва қандга бўлган эҳтиёжини тўла қондиради. Ҳозир Албания пойтахтида мамлакатда энг йирик озиқ-овқат комбинати қурилмоқда. Эльбасан, Цирик, Курбнешда ва бошқа шаҳарларда катта саноат қурилиши олиб борилмоқда. Халқ ҳокимияти йилларида қурилиш ишларининг ҳажми деярлик 25 баравар ошди. (ТАСС).

Польша Халқ Республикаси. Хожувдаги Костюшко номидаги металлургия заводининг коллективи йил бошидан бери самарали меҳнат қилмоқда. Суратда: мартен цехи. Старший пўлат эритувчи Казимир Копчинский ва ишчи Генрих Голс иш устида.

ГДР МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЙРАТИ

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикасидаги саноат корхоналарининг ишчилари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун барча резервлардан фойдаланишга интилмоқдалар. Чунончи, Вильдаудаги оғир машинасозлик заводида планни муҳокама қилиш натижасида 1959 йилда ишлаб чиқариш топшириқларини пландагига нисбатан қарийб 2 миллион марка оширишга қарор қилинди. Белендаги Косамтир кўмир комбинатининг коллективи кўмир чиқаришни 1,6 миллион тонна кўпайтиради.

Лейпцигдаги кўтаргич ускуналар заводининг ишчилари, инженерлари ва техниклари Республика куни — 7 октябргача планнинг анча ошириб бажарилишига эришиш мажбуриятини олдилар. Бу корхонанинг коллективи Хитой Халқ Республикаси учун қурилаётган икки кабель иплари қурилиши муддатини бир ойдан ортиқ қисқартиришга қарор қилди.

(ТАСС).

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг фавқулодда махсус сессияси

18 август эрталабки мажлис

НЬЮ-ЙОРК, 18 август. (ТАСС). Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг фавқулодда махсус сессиясида АҚШнинг Ливанда ва Англиянинг Иорданияда ҳарбий интервенция қилганлиги натижасида Яқин ва Ўрта Шарқда вужудга келган аҳвол масаласини муҳокама қилиш давом этди.

Иордания вакили Рифоий эрталабки мажлиснинг бошида сўзга чиқиб, менинг ҳукуматим инглиз қўшинларининг Иорданияда туришини фақат «муваққат бир чора» деб ҳисоблайди, деди. Бироқ, у Иордания ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилоти «тегишли» қарор қабул қилганидан кейин Англия ҳукуматидан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишни илтимос қилади, деган ваъда бериш билан кифояланиб, бу қўшинларнинг Иорданиядан қачон олиб чиқиб кетилиши тўғрисида ҳеч нима демади. Ғарб давлатлари резолюциясининг ташаббусчилари учун Иордания делегатининг бундай «изоҳ» бериши шунинг учун керак бўлдики, улар Англия-Америка қўшинларини Иордания ва Ливандан олиб чиқиб кетишни талаб қилаётган давлатларнинг бу резолюцияга қаршилик кўрсатишини бўшаштирмоқчи бўладилар. Маълумки, Англия ҳукумати Иордания ҳукумати талаб қилиши билан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишини айтган эди. Иордания делегатининг бугунги нутқи Иордания ҳукумати бундай илтимос қилишга ошиқмаётганлигини кўрсатди.

Руминия делегациясининг бошлиғи ташқи ишлар министри А. Буначиу уқтириб айтдики, Яқин ва Ўрта Шарқдаги ҳозирги кескин аҳволни юмшатмоқ учун Бош Ассамблея, аввало, Америка ва Англия қўшинларини Ливан ва Иорданиядан чиқартириб юбориш вазифасига ўзининг эътиборини қаратиши лозим. АҚШ ва Англиянинг ҳарбий интервенцияси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставини қўпол равишда бузди ва Бош Ассамблея бунга чидаб туриши мумкин эмас. Жаҳондаги ҳар қандай бошқа давлат сингари араб давлатлари ҳам ўзларининг миллий манфаатларига мос келадиган сиёсий режимни ўзлари учун танлаб олишга тўла равишда ҳақлидирлар. Бу давлатлар ўз халқларининг истак-орзуларига ва манфаатларига мос келадиган сиёсий раҳбарларни танлаб олишга ва шу манфаатларга мос келадиган ташқи сиёсат ўтказишга мутлақо ҳақлидирлар.

Буначиу давом қилиб айтдики, шу проблемаларнинг ҳаммасини ғарб давлатларининг пойтахтларида ҳал қилиб, сўнгра бу қарорни қурол ёрдами билан араб халқларига мажбуран қабул қилдирадиган ва амалга оширадиган вақтлар ўтиб кетди.

Руминия делегацияси, — деди Буначиу, — араб давлатларининг халқларини мустамлака методларидан ва ғарб давлатларининг ҳарбий интервенциясидан ҳимоя қилиш жаҳондаги катта ва кичик ҳамма мамлакатларнинг умумий иши бўлиши лозим. Денгиз пиёда аскарларининг қисмлари кеча Латин Америкаси соҳилларига туширилди, денгиз пиёда қўшинлари ва парашютчилар билан ҳозир Араб Шарқи мамлакатларини тўлдирмоқдалар, эртага эса улар Осиё ва Африканинг бошқа мамлакатларига бостириб киришлари мумкин. Кучдан фойдаланишга чек қўйиш пайти келди.

Руминия ташқи ишлар министри АҚШ ва Англиянинг эълон қилган декларациялари билан қилаётган ишлари ўртасида зиддият борлигига эътиборни жалб қилди. Улар, биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг принципларига содиқмиз, деб айтадилару, лекин шу билан бир вақтда бу Уставни назарэътиборга олмай уни бузмоқдалар. Яна бунинг устига агрессорлар Уставдан ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан ўзларининг империалистик манфаатлари учун фойдаланишга уринмоқдалар.

Буначиу, араб жамоатчилигининг муътабар намояндалари Америка ва Англия қуролли кучларининг Ливанда ва Иорданияда туриши Яқин ва Ўрта Шарқдаги осойишталикка ва хавфсизликка таҳдид солаётир, деб айтган гапларини эслатиб, бундай шароитда араб давлатларини иқтисодий ривожлантириш программасини муҳокама қилиш жуда қийин бўлади, деди.

Пировардида Буначиу айтдики, румин халқи ва Руминия ҳукумати араб халқининг ўз миллий озодлиги, мустақиллиги учун, ўз ресурсларидан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлиш учун олиб бораётган курашига хайрихоҳлик билдиради. Руминия делегациясининг фикри шуки, Англия-Америка қўшинлари Иордания ва Ливан территориясида тура берар экан, тинчликка ва хавфсизликка бўлаётган таҳдид ҳам Ўрта Шарқда давом эта беради. Ливан ва Иордания территорияларидан чет эл қўшинларини олиб чиқиб кетиш Ўрта Шарқда тинчликни сақлаб қолмоқ учун кўриладиган биринчи ва энг зарур чора бўлиши лозим. Бу эса, шу райондаги бошқа муҳим сиёсий ва иқтисодий проблемаларни ҳал қилишга ёрдам беради.

Руминия ташқи ишлар министри айтдики, менинг делегациям Совет Иттифоқининг резолюция проектини қувватлайди, чунки бу резолюция проекти Бош Ассамблеянинг фавқулодда махсус сессияси муҳокама қилаётган асосий вазифани ҳал қилишни таъминлайди.

Сўнгра Аргентина вакили Баррос Уртадо сўзга чиқди. У гарчи умумий гаплар билан бўлсада, ҳар ҳолда Ливан ва Иорданиянинг ички ишларига қуролли аралашувни қоралади. Биз, — деди у, — барча халқаро низолар тинч воситалар билан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва бошқа халқаро ташкилотларнинг ёрдами билан ҳал қилиниши лозим, деб ҳисоблаймиз. Ҳамма халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари ҳал қилишга ҳақли эканликларини, шу жумладан уларнинг бирлашишга ҳақли эканликларини ҳам тан олмасдан туриб, Яқин Шарқдаги можарони бартараф қилиб бўлмайди. Аргентина вакили Бош Ассамблеянинг бу сессиясида Латин Америкаси делегатлари орасида биринчи бўлиб сўзга чиққанлиги сабабли, бу ерда унинг нутқини алоҳида қизиқиш билан тингладилар.

Ҳиндистон вакили А. Лал ўз нутқида, менинг ҳукуматим ва халқим араб халқларининг миллий озодлик ҳаракатини табриклайди, деди. У, Ироқдаги революцияни алоҳида қутлаб гапирди. Бу революция, — деди у, — Ўрта Шарқда стабилликка ва тинчликка олиб келадиган муҳим воқеадир. Бу революция Ироқ халқининг миллий истакларидан узоқда турган илгариги бир ҳовуч ҳукмронларнинг жабри-зулмини узоқ вақт тортиб келган халқнинг кўзғолони бўлди.

Лал айтдики, Ҳиндистон Ливан ва Иордания халқларига ҳам шундай самимий дўстона ҳислар билан қарайди. Улар, — деди Ҳиндистон вакили, — ўз келажакларига доир масалани четдан ҳеч бир кимсани аралаштирмай, ўзлари ҳал қилишлари лозим.

Ҳиндистон вакили уқтириб айтдики, Яқин ва Ўрта Шарқда тинчлик ва хавфсизликнинг манфаатларини кўзлаб, АҚШ ва Англия қўшинларини Ливан ва Иорданиядан мумкин қадар тезроқ чиқартириб юбориш зарур. Бу қўшинлар тез олиб чиқиб кетилмас экан, бу райондаги бошқа ҳеч қандай проблемани ҳал қилиб бўлмайди. У, АҚШ ва Англия ҳукуматларига мурожаат қилиб, сизлар ўз қўшинларингизни дарҳол олиб чиқиб кетишингиз керак, деди. Лал, Америка ва Англия қўшинлари ўрнига Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қўшинларини юбориш керак, деган фикрни рад қилди.

Эрталабки мажлисда Греция вакили ҳам сўзга чиқди.

Атом ва водород қуролини тақиқлашга ва қуролсизланишга бағишланган IV халқаро конференцияда

ТОКИО, 18 август. **(ТАСС махсус мухбири Г. Скобелев).** Атом ва водород қуролини тақиқлашга ва қуролсизланишга бағишланиб ҳозир Токиода ўтказилаётган IV халқаро конференция жаҳон жамоатчилигининг кенг доираларини ғоят қизиқтирмоқда. Конференцияга ер юзининг ҳамма томонидаги турли демократик ташкилотлардан, атоқли сиёсий ва жамоат арбобларидан табриклар тўхтовсиз келиб турибди.

Конференциянинг 17 август кечқурунги ялпи мажлисида СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрущевнинг табрик хати ўқиб эшиттирилди. Конференция делегатлари бу табрикномани жуда хурсанд бўлиб кутиб олдилар. Бирлашган Араб Республикасининг президенти Носир, патриарх Алексий, Япониянинг собиқ бош министри Хатоямa ва бошқа кўпгина арбоблардан ҳам конференцияга табрикномалар олинди.

Кечаги ва бугунги ялпи мажлисларда делегатлар сўзга чиқдилар. Бугунги мажлисда биринчилар қаторида халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг вакили Анасуабай Гьянчанд сўзга чиқиб, федерация аъзоси бўлган 200 миллион хотин-қиз номидан конференция қатнашчиларини табриклади. У, ер юзида тинчликни ва хавфсизликни таъминлаш керак, деб конференция қатнашчиларига оташин сўзлар билан мурожаат қилди.

Сўнгра Чили, Бирлашган Араб Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Янги Зеландия, Польша ва бошқа кўп мамлакатларнинг вакиллари сўзга чиқдилар. Нотиқларнинг ҳаммаси тинчлик тўғрисида ғоят жон куйдириб ва астойдил ташвишланиб гапирдилар. Уларнинг ҳаммаси ядро синовларини тақиқлашни, атом ва водород бомбаларини қонундан ташқари қилиб қўйишни, қуролсизланиш масалаларини ҳал қилишни ҳамда ер юзидаги ҳамма халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик вазиятини вужудга келтиришни талаб қилдилар.

Бугунги ялпи мажлисда Англия ядро қуролининг янги синовларини ўтказишни планлаштириб қўйганлигига қарши Англия ҳукуматига норозилик билдирилган резолюция қабул қилинди.

Америка Қўшма Штатларининг делегати, конференция Хитой Халқ Республикасини таниш масаласи ва Окинавани Японияга қайтариб бериш масаласи сингари тайёргарлик комитети томонидан таклиф қилинган масалаларни муҳокама қилмаслиги керак, деб гапирди. Бироқ, Америка делегатининг бу эътирози рад қилинди. Тайёргарлик комитети томонидан кун тартибга киритилган бу масалалар тинчликни ҳимоя қилиш ва ядро қуролини тақиқлаш иши билан чамбарчас боғланган проблемалар бўлганлиги учун Америка делегатининг бу ҳақдаги эътирози рад қилинди.

Араб раҳбарларининг Қоҳирадаги музокаралари

ҚОҲИРА, 18 август. **(ТАСС мухбири И. Егоров).** Саудия Арабистонининг шаҳзодаси ва бош министри Амир Файсалнинг Бирлашган Араб Республикаси президенти Носир билан бу ерда олиб бораётган музокаралари тамом бўлди.

Улар кеча учинчи марта учрашдилар. Шу учрашувдан кейин Амир Файсал маҳаллий мухбирлар билан суҳбатда музокаралар самарали бўлганлигини айтди ва президент Носир билан мен «Саудия Арабистонини, Бирлашган Араб Республикасини ва умуман араб миллатини қизиқтираётган ҳамма масалалар ҳақида гаплашиб олдим» деди.

Амир Файсал Ўрта Шарқдаги аҳвол тўғрисидаги саволга жавобан, Англия ва Америка қўшинлари Ливан ва Иорданиядан чиқиб кетишлари турган гап, деди. «Биз, — деди Амир Файсал, — интервенцияга ҳамиша қарши бўлиб келганмиз, бу ҳақдаги бизнинг фикримиз ҳам ҳаммага яхши маълум».

Амир Файсал Саудия Арабистони билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги муносабатларга тўхталиб, бу муносабатлар жуда яхши бўлиб бораётир, деди. Илгари баъзи бир англашилмовчилик бўлган бўлса ҳам, — деди у, — лекин энди ҳеч қандай англашилмовчилик қолмади.

Инглизлар томонидан ғайри қонуний равишда ҳокимиятдан четлаштириб қўйилган ва ҳозир Қоҳирада турган Лоҳиж султони Али Абдил Каримни кеча кечқурун Амир Файсал қабул қилди. МЕН агентлигининг берган хабарида айтилишича, бу учрашув вақтида Арабистон ярим оролининг жанубида Англиянинг агрессив ҳаракатлар қилаётганлиги муносабати билан Лоҳиж султонлигидаги кейинги воқеалар муҳокама қилинган. МЕН агентлигининг кўрсатиб ўтишича, Амир Файсал Лоҳижнинг ҳаққоний талабларини қувватлашга тайёр эканлигини билдирган.

Султон Али Абдил Карим кеча Яман ташқи ишлар министрининг ўринбосари Алқози Муҳаммад Алампий ва Яманнинг ҳозир Қоҳирада турган бошқа расмий вакиллари билан ҳам учрашди. Бу учрашув вақтида Арабистон ярим оролининг жанубидаги халқларни ҳаяжонлантириб турган проблемалар, жумладан инглиз қўшинлари Яманнинг жанубий районларини оккупация қилиб олганлиги тўғрисидаги масала ҳам муҳокама қилинди.

Америка ракеталари тўғрисида сенатор Жонсоннинг айтганлари

НЬЮ-ЙОРК, 18 август. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигининг Вашингтондан берган хабарида айтилишича, сенатдаги демократлар раҳбари ва сенатнинг космос проблемалари билан шуғулланувчи комиссиясининг раиси Линдон Жонсон айтдики, Американинг Ойга томон учирган биринчи ракетаси портлаганлиги Қўшма Штатларнинг энг яхши ракеталари Совет Иттифоқининг ракеталари билан таққосланганда «иккинчи сорт» бўлиб қолганлигини кўрсатувчи қаттиқ огоҳлантириш бўлди, деди.

Жонсон АҚШнинг жуда яхши синалган энг яхши ракеталари муваффақиятсиз чиқиб, неча марталаб шарманда қилаётганлигини айтиб, бундай деди: «Бу — Америка учун қаттиқ огоҳлантиришдир. Бизнинг энг яхши ракеталаримиз иккинчи сорт ракеталар бўлиб қолди, агар биз суръатимизни тезлаштирмасак, мусобақада бутунлай қатнашолмайдиган бўлиб қоламиз».

Эрнст Тельман немис ишчиларининг қалбида яшайди

БЕРЛИН, 18 август. (ТАСС). Немис ишчилар синфининг шонли фарзанди Эрнст Тельман эсэсчи жаллодлар томонидан ваҳшиёна ўлдирилган кунга бугун 14 йил тўлди. Эрнст Тельман хотираси немис ишчиларининг қалбида яшайди.

Германия Бирлашган социалистик партияси органи «Форвертс» газетасининг бугунги сонида «Тельман ҳаёт» сарлавҳали бош мақола босилган. Германия Демократик Республикасининг меҳнаткашлари, деб ёзади газета, Тельманнинг кризис ва урушлардан, хўжайин ва қуллардан холи жамият қуриш тўғрисидаги васиятини бажармоқда. Германия Бирлашган социалистик партиясининг V съезди Эрнст Тельманнинг иши содиқ кишилар қўлида эканлигини яна бир марта кўрсатди.

Тельманнинг васиятларини бажариш, деб таъкидлайди газета, ҳозирги кунда Германия Демократик Республикасида социализм қурилиши ишининг тўла ғалабасини таъминлаш, ишчи-деҳқонлар ҳокимиятини тинмай мустаҳкамлаш, социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари билан, барча мамлакатлардаги ишчилар билан ва империализмга қарши курашаётган кучлар вакиллари билан халқаро қардошларча бирдамликни мустаҳкамлаш демакдир.

НЕРУ БАЁНОТИ

ДЕҲЛИ, 18 август. (ТАСС). Бош министр Неру бугун штатлар кенгашида Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги чегара можаролари тўғрисида гапирди.

Неру можаролар ҳақида батафсил гапириб, Сурма дарёси районида ҳали ҳам отишмалар давом этмоқда деди. Бош министр Покистон бош министри Нундан мактуб олганлигини айтди. Бу мактубда Нун чегара масалаларини ҳал этиш учун ҳар иккала бош министрнинг учрашувини таклиф этади. Неру бу учрашувга қарши эмаслигини айтди ва аммо бу учрашувдан олдин тайёргарлик ишларини олиб бориш учун қуйироқ доирада ҳар иккала томон вакилларининг учрашуви лозим деб ҳисоблайди. Шу билан бирга Неру ҳар иккала бош министр қуйироқ доирада дастлабки кенгаш ўтказилмасданоқ учрашишлари мумкин деб таъкидлади. Аммо, деди Неру, бу ҳолда Нун Деҳлига келиши керак, чунки парламентнинг сессияси ўтказилажагини эътиборга олганда, Неру пойтахтда бўлиши лозим.

Ғарбий Германия бундесверининг маневрлари ўтказилади

БЕРЛИН, 18 август. (ТАСС). АДН агентлиги билдиради: 8 сентябрда Ғарбий Германиянинг жанубий қисмида бундесвер маневрлари бошланади. Маневр программасига мувофиқ, «ҳаво десанти туширилади» ва «ишғол қилинган территория мустаҳкам қўлга киритилади». Бундесвернинг маневрларда қатнашадиган қисмлари Ливанга туширилган америка қисмлари шаклида уюштирилади. Маневрлар сентябрнинг 20-кунларида тамомланади.

АДН агентлиги ана шу маневрларни шарҳлаб, уларни «ўзгаларнинг территорияларини босиб олиш йўлидаги бош репетиция» деб ҳисоблайди. Хабарда таъкидлаб айтилишича, бу «репетиция» яқинда Германия Федератив Республикасига келиб кетган америка генерали Тэйлорнинг маслаҳати билан ўтказилади.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 20/VIII да **Ганг дарёсининг қизи,** 21/VIII да **Чин муҳаббат.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 21/VIII кеч соат 9 да **Санъат усталарининг катта концерти.**

22/VIII кеч соат 9 да Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалига бағишланган **«Баҳор» ўзбек халқ рақс ансамблининг концерти.**

«ИСКРА» (ёзги) — Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалининг очилиши — **Узоқ қирғоқларда** номли Озарбайжон бадиий фильми кўрсатилади.

«ИСКРА» (қишки) — кундуз ва кечқурун янги киноповесть **Орол балиқчилари.**

КАФАНОВ номли. «ХИВА» — **Бу иш ҳали тугамаган.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз **Шўх йигитлар,** кечқурун **Бу иш ҳали тугамаган.**

«САЛЮТ» — **Ҳис-туйғулар ақлни енгганда.**

«ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

21/VIII кеч соат 7 да «Б» классн бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун **«Металлург» (Нижний Тагил) — «Меҳнат резервлари» (Тошкент) командалари ўртасида**

ФУТБОЛ

29-абонемент билети ярайди.

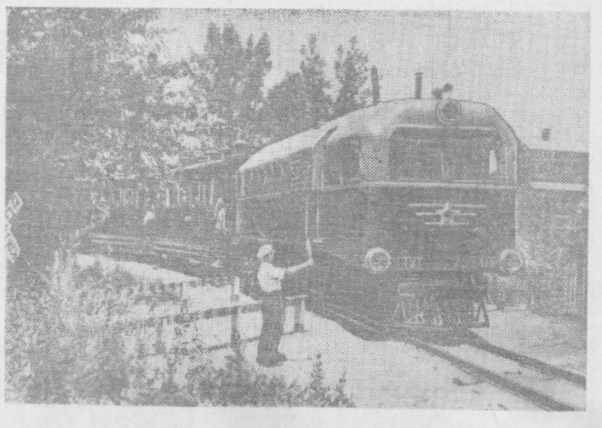

Суратда: Комсомол кўлидаги болалар темирйўли станциясида. В. Надеждин фотоси.

Ҳаваскорларнинг республика кўриги

Республикамиздаги деярлик ҳар бир саноат корхонаси, колхоз, совхоз, ўқув юрти ва бошқа муассасалар ҳузурида ёшларни ўзига бирлаштирган бадиий ҳаваскорлик тўгаракҳлари бор. Ҳар йили ана шу ҳаваскорларнинг кўрик ва фестивалларини ўтказиш традицияга айланиб қолди. Кўрик ва фестиваллар ҳаваскорлар орасидан янги-янги санъаткор кадрлар етишиб чиқаётганини аниқлашга ёрдам беради.

Тошкентда 18 августда ҳаваскорларнинг республика кўриги бошланди. Бу кўрик олдидан шаҳар ва районларда тўгарак қатнашчилари — ҳаваскорларнинг концертлари бўлиб ўтди. Мазкур концертларда 60 мингдан кўпроқ ашулачи, музикачи, рақкослар ва декломаторларни бирлаштирган 3,5 мингдан кўпроқ коллектив қатнашди. Пойтахтда қарийб бир ҳафта давом этадиган кўрикда бир мингга яқин ҳаваскор ёшлар қатнашади. Кўрикда ғолиб чиққан энг талантли коллективлар ва айрим ижрочилар йиғма бадиий ҳаваскорлик ансамблига киритилади. Бу ансамбль эса Москвада бўладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадасига боради.

Ҳаваскорларнинг концертлари асосан шаҳарнинг маданият ва истироҳат боғларида бўлади. Республика кўриги бошланган кунда Сталин номидаги маданият ва истироҳат боғининг ёзлик театрида Андижон ва Сурхондарё областларининг ҳаваскорлари концерт бердилар. Концерт бошланиш олдидан кўрик қатнашчиларини Ўзбекистон ССР Маданият министрининг ўринбосари Ж. Тожиева, Навоий номли опера ва балет театрининг дирижери, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ф. Шамсутдинов, область маданият бошқармаларининг раҳбарлари самимий табрикладилар. Кеча шу боғда Тошкент ва Самарқанд областлари ҳаваскорларининг кўриги бўлди.

Бугун ҳамда 21, 23 август кунларида Пушкин номидаги боғда Бухоро, Қашқадарё, Хоразм, Наманган, Фарғона областлари ва Қорақалпоғистон АССРдан келган ҳаваскорлар кўрикдан ўтадилар. Пойтахт ҳаваскорлари эса 22 августда шу паркда ўз талантларини намойиш қилади.

Ҳаваскорларнинг республика кўригига яхши тайёргарлик кўрилган. Шунинг учун ҳам бу кўрик халқ талантларининг чинакам байрамига айланади.

ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ

„Химик" футбол командасининг катта муваффақияти

Қозоғистоннинг Чимкент шаҳрида ВЦСПС нинг кубоги учун футбол бўйича ўтказилган зонал мусобақалар тамом бўлди. Мусобақада Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон ва Ўзбекистон республикаларининг касаба союз кубогини олган футбол командалари қатнашди. Бу мусобақада Чирчиқдаги «Химик» футбол командаси Ўзбекистон спорт шарафи учун курашди.

Мусобақа қаттиқ спорт кураши вазиятида ўтди. «Химик» командаси аъзолари маҳорат билан ўйнаб, Ўрта Осиё зонасида ғолиб чиқдилар. Командага бу муваффақият учун 25 августда Москвада ўтказиладиган финал мусобақада қатнашиш ҳуқуқи берилди.

«Химик» командаси коллективи Москвага жўнаб кетди.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

Юз катакли шашка бўйича республика биринчилиги учун

Юз катакли шашка бўйича республика биринчилиги учун ўтказилаётган мусобақанинг 7 та тури ўйналди.

Қизғин кураш натижасида мастерликка кандидатлар Рапопорт (Тошкент) ва Тарасуль (Тошкент области) олдинда бормоқдалар. Уларнинг ҳар қайсиси 5 тадан очкога эга бўлдилар ва 2 тадан ўйинни дуранг қилдилар.

Спорт мастери Берштейн эса улардан ярим очко орқада қолди. Спорт мастери Канишчикер 5 очкони қўлга киритди. Мастерликка кандидатлар Гуляев, Полоусов ва спорт мастери Ёқубов 4,5 тадан очко тўпладилар. Мастерликка кандидат Ҳасанов 3,5 очкога эга бўлди.

Мусобақа давом этмоқда.

Телевизор Экранида

20 АВГУСТДА

19.00 «Ленин ҳақида ҳикоялар» номли киноповестнинг 2-ҳикояси. «Бизнинг Ўзбекистонга келинг» номли ҳужжатли фильм. «Искра» кинотеатридан Осиё ва Африка мамлакатлари халқаро кинофестивалининг тантанали очилиш маросими олиб кўрсатилади.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
20 августда
САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ
катта концерти

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Муккарама Турғунбоева, Шаҳодат Раҳимова, Фотима Борухова, Ғулом Абдураҳмонов,** Ўзбекистон халқ ҳофизлари **Акбар Ҳайдаров, Эшмат Ҳайдаров,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Мавлуда Аъзамова, Саиджон Калонов, Учқун Ғаниев, Карим Алиев, Эргаш Шукруллаев,** Жаҳон фестивали лауреатлари **Клара Жалилова, Ғафур Иноғомов, Фозил Харротов,** солистлардан **Карим Мўминов, Дилором Шерова, Тамара Неъматова, Эргаш Йўлдошевлар** қатнашади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар кундуз соат 3 дан сотилади.

Сағбон кўча, 22-тупик, 19-уйда турувчи **Қурбон Ориповнинг** Сағбон кўча, 2-тупик, 60-уйда турувчи Ҳамида Шоюсуповадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 2-участка халқ судида кўрилади.

ҚАТНАБ ВА СИРТДАН ЎҚИЙДИГАН ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ЎРТА МАКТАБИ
5-синфдан 10-синфгача
ЎҚУВЧИЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Аризалар ҳар куни соат 16 дан 20 гача қабул қилинади.

Аризага қуйидаги ҳужжатларни қўшиб бериш лозим: маълумоти ҳақида ҳужжат, таржимаи ҳол, 3x4 сантиметр катталигида 2 та фотокарточка, иш жойидан ва турар жойидан справкалар.

Мактабнинг адреси: Тошкент область, Оржоникидзе район, Киров кўчаси, 9-уй (1-автобуснинг «Троицкий поворот» остановкаси).

1-АВТОБУС ПАРКИ
шаҳарнинг исталган маршрути бўйича автобусда юриш учун
ҳамма гражданларга ва ташкилотларга
ойлик номли ва номсиз
билетлар сотади

Баҳоси: номли билет — 50 сўм, номсиз билет — 75 сўм.

Мурожаат учун адрес: Луначарское шоссе, 50-уй, эксплуатация бўлими. Телефон — 33-099, 27-307.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808. 136. Совет қурилиши бўлими — 136, Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалиги бўлими — 29040, 135, Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 132 Секретариат — 29040. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 05875. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № Б-550.